

Iš kelionės į Lietuvą – 4

PARTIZANŲ PAUNKSMĖSE

Antanas Dundzila

Už šio straipsnio pavadinimą esu skolingas Baliui Sruogai. Jis savo 1932 m. veikalą apie Vytautą Didįjį pavadino "Milžino paunksmė". Manau, kad ir apie partizanų epą galima kalbėti milžinų paunksmės terminais.

1993-VII-22 d. WASHINGTON POST įdėjo straipsnį apie piligrimines turistų keliones į II-jo Pasaulinio karo istorines vietas. Taigi, kartą autobusu kur tai važiuota Prancūzijoje. Staiga vienas keleivis pašoko, autobusą sustabdė ir nubėgo prie aukšto pakelės medžio. Pasirodo, kad toje apylinkėje karo metu jo dalinį netikėtai užpuolė vokiečiai. Jis tada pasislėpė medyje, o po to užmiršo, kad medžio drėvėje paliko granatą. Praslinkus trims dešimtmečiams jis tą granatą atrado...

Lankydamasis Lietuvoje aš irgi susiorganizavau tikrą pilgriminę kelionę į partizaninių kovų vietas. Mane lydėjo – tiksliau – globojo tų kovų dalyviai arba dalyvių artimieji.

Iš Kauno kylame į Alekso ir traukiamė į pietus, Marijampolės link. Mano globėjas – jaunas žmogus, dabartinių laikų darbuotojas, per sovietines sausio 13 d. žudynes vežęs vyriausybės siunčiamą Užsienio reikalų ministrą A. Saudargą į Lenkiją. Štai, Veiveriai ir tuoj už jų – Skriaudžiai. Skriaudžių pakelėje rymo Kančių kalnelis, kuriame ilsisi partizanų palaikai, tik dabar jau prideramai palaidoti. Čia koplystulpis, paminklas, gėlės, žva-

kės toje siaubingų istorijų vietoje.

Vykstame į Lukšos – Daumanto žuvimo vietą. Tai irgi Veiverių apylinkėje, kiek į šiaurę, prie Pabartupio kaimo. Jau 1989 m. Lukšos žuvimo vieta Navynos miškelio pakraštyje buvo pažymėta kryžiumi. Nepriklausomybės atstačius, "Landsberginė" Lietuvos valdžia į tą pamiškę pravedė keliuką: jis negrįstas, siaurokas, gal poros kilometrų ilgumo, tačiau juo galima pravažiuoti.

Tą lemtingą 1951 m. naktį čia į susitikimą žygiavo 7 partizanai. Atėjo per laukus giloku, dar dabar tebeesančiu grioviu. Lukšos nurodymu penketas jų pasiliko kiek toliau, o Lukša su Lakštingala (Povilas Pečiulaitis, gyvena Clevelande) atsargiai ėjo toliau. Ten, pamiškėje viskas pasibaigė.

Su manim važiaavę palydovai prie kryžiaus padėjo gėlių ir pasimeldė. Gėlių daug kas padeda ir Kaune prie Nežinomojo kareivio kapo ar prie Laisvės statulos. Tačiau neteko matyti, kad ten kas nors melstųsi. Šis faktas, manau, yra charakteringas: Lukšą bei jo miško brolius dar atsimena gyvi išlikę bendrųjų žygių dalyviai. Nežinomojo kareivio kapas irgi yra šventa vieta, bet apie jį mes beveik nieko nežinome, kaip nežinome apie 1831 bei 1863 m. sukilėlius. Nežinodami, nepagalvojame už juos pasimelsti.

Į Lietuvą nusivežiau 1961 m. Chicagoje Br. Kvickio ir (Nukelta į 4 psl.)

Rugsėjo 4 d. į Lietuvą atvyksta Popiežius Jonas Paulius II. Atvyksta, kaip jis ne kartą yra minėjęs, kad Jo pusė širdies Lietuvoje. Atvyksta mus dvasiniai sustiprinti ir padėti išsinerti iš visokių žmogaus nuvertinimo silpnybių, per pusę šimtmečio į mus spaudžiamų komunistinių baisių. Turbūt atvykęs mums visiems duos suprasti, kad reikia dar daug pakantos, meilės broliui ir seseriai, prisikėlimo spindulių, tikėjimo jėgos ir didybės.

Jis pamatys mūsų grašų kraštą, daug gražių kryžių pakelėse, ir norės, kad ir Lietuvos žmogus būtų panašiai gražus.

PASKUTINIS SOVIETŲ ARMIJOS TRAUKINYS

Iš Lietuvos išvažiavo
rugsėjo 31 d. 23 val 45 min.

Rugsėjo 31 d. 15 val. Kaune, Panemunėje, Rusijos karinio dalinio dislokacijos aikštelėje išsiriavo Lietuvos ir Rusijos kareiviai teritorijos ir patalpų perdavimo ceremonijai. Tačiau palydos vėlavo net pusantros valandos – buvo laukiama Rusijos vyriausybės įgalotinio kariuomenės išvedimo iš Baltijos šalių reikalams generolo L. Majorovo, kuris taip ir neatvyko.

Vėliau Vilniuje surengtoje spaudos konferencijoje A. Butkevičius pranešė, kad Lietuvoje dar likusios kelios kariškių grupės po 2-3 savaitių turi baigti paskutinius išsikraustymo darbus. Rusija, pasakė A. Brazauskas, iš esmės įvykdė 1992 m. rugsėjo mėn. pasirašytą grafiką išvesti savo kariuomenę iš Lietuvos iki 1993 m. rugsėjo 31 d. Prezidentas padėkojo demokratinėms pasaulio valstybėms, parėmusioms Lietuvos siekius.

Buvo numatyta tiesioginė TV transliacija iš Seimo rūmų, kad visa Lietuva galėtų pamatyti, kaip bus pasirašomas dokumentas, fiksuojantis Rusijos kariuomenės išvedimo pabaigą. Tačiau jis nebuvo pasirašytas – Rusija neat-

siuntė įgaliojoto atstovo.

Iš anksto numatytu laiku – 20 val. prasidėjo tik šiam įvykiui skirtos Šventos Mišios

LIETUVOS AMBASADOS WASHINGTONE VEIKLA

1993 m. rugsėjo 23-27 d.d.

Rusijos Federacijai sustabdžius savo kariuomenės išvedimą iš Lietuvos, Lietuvos Respublikos ambasada Washingtone išvystė intensyvią veiklą. Buvo palaikomi ryšiai ne tik su Baltųjų Rūmų valdininkais, bet taip pat su Valstybės Departamento Rytų Europos skyriumi bei kitais atsakingais pareigūnais. Reikėtų konstatuoti, kad amerikiečių visuomenės bei spaudos nuostata buvo palanki Lietuvai. Tai buvo išreikšta laiškuose, kuriuos Prezidentui Clintonui bei Prezidentui Jelcinui pasiuntė kai kurie senatoriai ir kongresmenai.

Informuodamas apie susidariusią padėtį bei įvairių Jungtinių Valstijų žybybų reikšmes, ambasadorius Stasys Lozoraitis tomis dienomis palaikė nuolatinius ryšius su Amerikos lietuvių organiza-

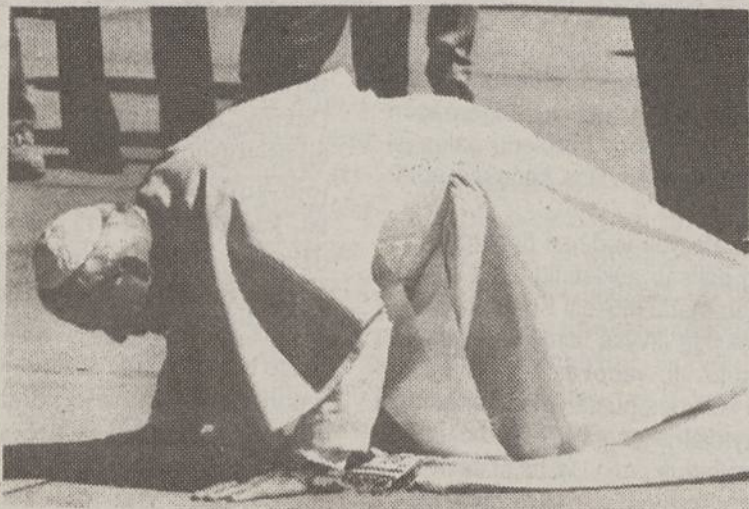
Vilniaus arkikatedroje. Jas aukojo ir pamokslą pasakė arkivyskupas metropolitas A. J. Bačkis. Nepriklausomybės aikštėje grojo karių orkestras. Čia buvo susirinkę labai daug žmonių.

Traukinys su paskutiniuoju rusų kariuomenės daliniu Lietuvos ir Baltarusijos sieną perkirto rugsėjo 31 d., 23 val. 45 min.

cijomis. Visos baltų organizacijos šioje sudėtingoje situacijoje nusprendė veikti vieningai. Pirmiausia buvo nuspręsta paprašyti pasimatymo su JAV Valstybės Sekretoriumi Warren Christopher. Rusijos Ministrui Pirmininkui Viktorui Černomyrdinui atvykus į Washingtoną, pabaltijiečių organizacijos ketino surengti demonstraciją.

Krizės metu ambasadorius Stasys Lozoraitis sustiprino savo ryšius su kitų valstybių diplomatais, pirmiausia – kaimyninių šalių atstovais. Jis taip pat konsultavosi su kai kuriais specialistais Rusijos klausimais, su kuriais bandė nustatyti kariuomenės išvedimo sustabdymo reikšmę bei pasekas kitoms Baltijos valstybėms.

Ambasadoriaus padėjėjas (Nukelta į 2 psl.)

Popiežius Jonas Paulius II lankosi daugelyje kraštų. Ir visur, kur tik būna, iš lėktuvo išlipęs tuoj bučiuoja to krašto žemę...

Girdėta iš Vilniaus

• KAM DĖKOTI UŽ RUSŲ ARMIJOS IŠVEDIMĄ?

Vyriausybės priėmimo vienas garbus politikas energingai dėkojo JAV ambasadoriui D. Johnson už jo šalies pagalbą Rusijos armijos išvedimo procesui. Stebėtis nereikėtų, pažymi "Respublika", nes ambasadoriaus automobilis kelis ryšius iš eilės stovėjo prie Seimo rūmų. Abejoti JAV poveikiu taip pat nedera – Rusijos premjeras V. Černomyrdinas Washingtone tikisi didelių kreditų. "Respublikos" nuomone, tuo paaiškinamas ir Rusijos neskubėjimas teisiškai įforminti armijos išvedimą – kam prieš visą pasaulį demonstruoti savo paslankumą (ar nuolankumą?) mažai Lietuvai (ar didelėms JAV?).

• ŽEMDIRBIAI REIKALAUJA PINIGŲ, O ŠALIES VADOVAI PRAŠO REALIAI VERTINTI PADĖTĮ. Tokia antraštė informaciją apie Vilniuje, vyriausybės rūmuose įvykusį žemdirbių pasitarimą išspausdino "Lietuvos rytas". Pasitarime dalyvavo Prezidentas, Premjeras. Lietuvoje jau kilo žemdirbių streikas dėl to, kad valstybė vėluoja sumokėti už parduotą produkciją, mažos supirkimo kainos. Lietuvos ūkio subjektai jiems skolingi 112 milijonų litų. Premjeras pripažino, kad žemės ūkiui būtinos subsidijos, tačiau valstybės galimybės ribotos, tad šiam reikalui skiriami 10 procentų biudžeto nėra mažai.

Pasitarime kalbėję žemdirbių sąjungos atstovai, ūkininkai čia pat norėjo išgauti iš valdžios vyrų pažadus suteikti lengvatinių kreditų, nustatyti minimalias valstybės palaikomas žemės ūkio produkcijos supirkimo kainas. "Nespauskite vyriausybės neįvykdomais reikalavimais" – sakė A. Brazauskas.

• ALGIRDAS BRAZAUSKAS – MES UŽ BENDRADARBIAVIMĄ SU IŠEIVIJA... Rugsėjo 1 dieną prezidentas Algirdas Brazauskas priėmė pasaulio lietuvių bendruomenės atstovą Lietuvoje Juozą Gailą.

Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovas pažymėjo, kad yra tam tikro nesutarimo tarp Lietuvos valdžios ir išeivijos. Jo nuomone, išeivija nevisuomet visapusiškai informuojama apie Lietuvoje vykstančius procesus, todėl esama kai kurių Lietuvos padarytų žingsnių nesupratimo.

Pokalbyje su pasaulio lietuvių bendruomenės atstovu prezidentas dar kartą akcentavo, kad iš Amerikos ir kitų šalių pastoviam gyvenimui į Lietuvą grįžtantiems žmonėms būtų sudaromos geros sąlygos įsikurti: įsigyti arba pasistatyti namą. Mes labai suinteresuoti tuo, kad kuo daugiau prityrusių verslininkų, pramoninkų, finansininkų, taip pat politikų, karybos specialistų grįžtų į Lietuvą ir įsijungtų į valdžios, vyriausybės, kitas struktūras. Tų žmonių patirtis ir noras darbuotis Lietuvos labai sveikintinas ir labai reikalingas mums, pasakė prezidentas.

Algirdas Brazauskas ir Juozas Gaila pareiškė esant įsitikinęs, kad šios ir kitos bendradarbiavimo su išeivija problemos bus plačiai aptartos prezidento viešnagės New Yorke šių metų rugsėjo 28 – 29 dienomis.

• MOKSLO METAI PRASIDĖJO. Šiomet rugsėjo pirmąją į daugiau kaip du tūkstančius lietuvių, lenkų ir rusų mokyklų vėl susirinko pusė milijono moksleivių. Pastebimai sumažėjo moksleivių rusų mokyklose – tai nutiko ne tik dėl to, kad iš Lietuvos išvyko Rusijos armijos karininkų šeimos, anksčiau rusiškose mokyklose mokėsi daugelis lenkų vaikų.

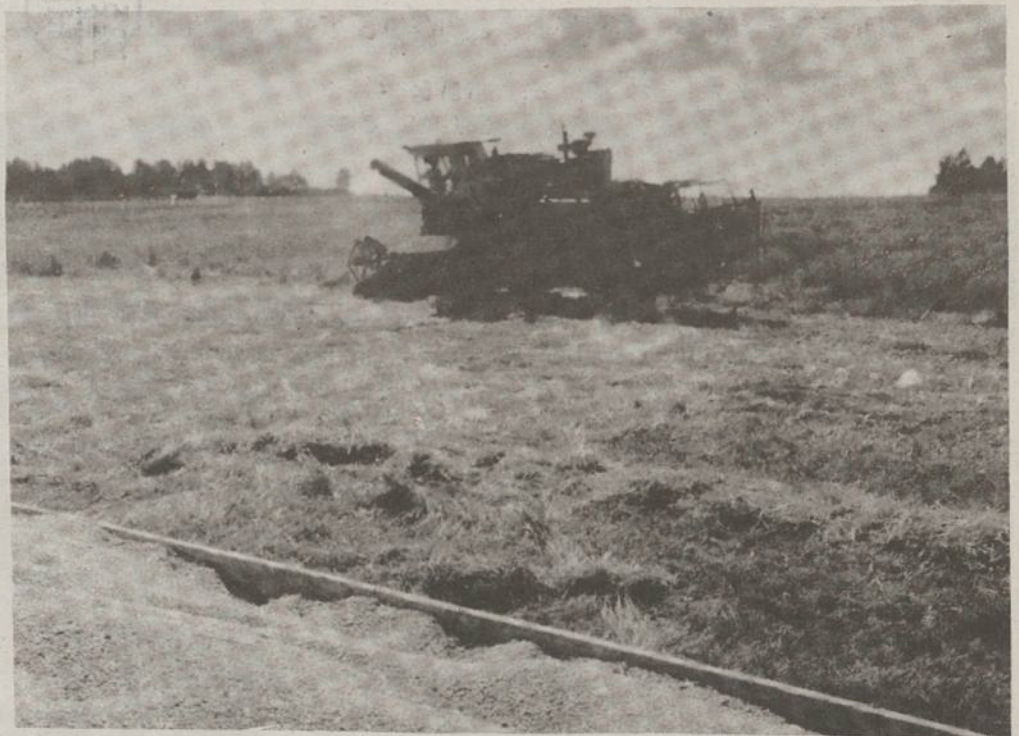
Pirmąją mokslo metų dieną į klases atėjo visi mokytojai, tačiau ar visi jie dirbs šiais mokslo metais – neaišku. Praėjusių mokslo metų pabaigoje prasidėjęs pedagogų streikas – tik pristabdys Šventojo Tėvo vizito dienomis. Mokytojai neatsisako savo reikalavimo – padidinti atlyginimą iki dešimties minimalių pragyvenimo lygių. Valdžios atstovai tvirtina, kad nėra iš ko mokėti didelius pinigus biudžetinių įstaigų darbuotojams.

• BAŽNYTINIAI RŪBAI: NUO 16 AMŽIAUS IKI 20 AMŽIAUS PRADŽIOS. Vilniuje Taikomosios dailės muziejuje atidaryta bažnytinių rūbų paroda. Skirta Šventojo Tėvo vizitui į Lietuvą. Ekspozicija sudaryta iš muziejaus fondų – čia sukauptas labai vertingas bažnytinių drabužių rinkinys. Kai kurie eksponatai yra net iš šešiotiktojo amžiaus.

• LIETUVIŠKA MOKYKLA BALTARUSIJOJE. Po 61 metų pertraukos naujųjų mokslo metų skambutis vėl nuskambėjo Baltarusijos Pelesa kaimo lietuviškoje mokykloje. Šioje lietuviškoje "saloje" gyvenančių lietuvių vaikai ilgą laiką galėjo mokytis tik rusiškai arba turėjo važiuoti į Lietuvą. Vidurinę mokyklą čia įsteigė Lietuvos kultūros fondas, jo rūpesčiu pastatyti gražūs Lietuvių namai. Į Palesą atvažiaavo dirbti mokytojai iš Lietuvos. Jie nusiteikę imtis plačios kultūrinės veiklos, burti šiuose kraštuose gyvenančias lietuvių šeimas. (R.G.). ELTA

• PIRMIEJI INŽINIERIAI – EKOLOGAI. Tarp šiemetinių Technologijos universiteto absolventų yra ir pirmoji aplinkos apsaugos inžinierių laida.

– Mūsų universitetas anksčiau yra parengęs nemažai vandentiekio ir kanalizacijos specialybės inžinierių. Vėliau, atsiradus poreikiui, išleisdome vandenvals technologus, o dabar pradėjome specializuotis aplinkos apsaugos inžinerijoje, – pastebėjo vienas šios katedros iniciatorių docentas Ginutis Kutas.

Rugpjūtė Lietuvoje jau pasibaigė. Kai kur, didesniuose ūkiuose dar plovė ir kombainais. Derlius buvo didesnis, negu praėjusiais metais ir duonos užteks, nors lietingas oras javus sudorojant ir padarė kiek nuostolių. Ed. Šulaičio nuotr.

KELIOS SVARBIOS ŽINIOS

DERYBOS SU LENKIJA

Kai kas sako, kad kaimynas čia pat, o susitarimas, kuris derintų artimos kaimynystės reikalus, vis nepasirašomas.

Lietuvos delegacija, vadovaujama Užsienių reikalų ministro pavaduotojo Vladislavo Domarko tebėra Varšuvoje. Ir vis tebeužkliūva 1920 metų Želigovskijados veiksmai, kada buvo sulaužyta Suvalkų sutartis ir užimtas Vilnius. Lenkų vyriausybė tuos veiksmus laiko kaip Vilnijos gyventojų sukilimo pasekmės, o lietuviai žino, kad tai buvo suplanuota Lietuvos suskaldymo ir pagrobimo akcija.

Vargu geros kaimynystės sutartis bus pasirašyta dar prieš Lenkijos seimo rinkimus, kurie turi įvykti rugsėjo 17 d. ir kur į seimą kandiduoja 3700 kandidatų, o į senatą 683 kandidatai. Į seimą reikia išrinkti 460 atstovų, o į senatą tik 100 atstovų.

Žinoma, seimo ir senato rinkimai dėl sutarties pagreitinimo nieko nepadės. Greičiausia, tą didelį Lietuvai skaudulį, kuris ir dabar tebekraujuoja, sutartyje reikės apeiti miglotais žodžiais.

PREZIDENTAS ALGIRDAS BRAZAUSKAS Į MASKVĄ VAŽIUOS

Dabar, kada Rusijos kariuomenė iš Lietuvos išvežta, bet joje dar likę apie 140 sargybinių, tik jau drauge su Lietuvos kariais einančių saugoti nespėto išvežti kariuomenės turto, prasidėjo garsinimasis kas daugiausia nuopelnų turi už kariuomenės išsikraustymą.

Pats prezidentas Algirdas Brazauskas primena, kad jo pasikalbėjimas telefonu su Rusijos prezidentu Jelcinu viską nulėmė. O mums žinant koks buvo išvystytas spaudimas, kad Rusija gali netekti jokios JAV paramos, jei nesilaikys susitarimų vykdymo, ir buvo tas veiksnys, kuris įpareigojo vėl kalbėtis telefonu ir neva susitarti.

Tai žinant, Lietuvos vyriausybei ir tiem aštuoniem opozicijos susigrupavimams reikia žiūrėti, kad Maskvoje nebūtų pasirašyti jokie nuolaidžiavimo dokumentai.

JUNG TINĖM TAUTOM KARTU ĮTEIKĖ DVIŠALĘ DEKLARACIJĄ

1993 rugsėjo 2 Lietuvos ambasadorius prie JT Anice-

tas Simutis su Rusijos Ambasadorium Julium Voroncovu kartu įteikė JT Generaliniam sekretoriui Boutros Boutros-Ghaliui Lietuvos-Rusijos deklaraciją dėl kariuomenės išvedimo. Kaip žinia, rugpjūčio 30 d. rytą Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas ir Rusijos Prezidentas Borisas Jelcinas susitarė, kad Rusijos armija bus išvesta iš Lietuvos iki rugpjūčio 31 d.

Ši dvišalė deklaracija, kuri pabrėžia, kad Rusijos kariuomenės išvedimas iš Lietuvos atveria naują puslapį dviejų valstybių santykiuose, bus Generalinio sekretoriaus išsiuntinėtą visoms JT misijoms kaip oficialus Generalinės Asamblėjos dokumentas.

Deklaracijoje taip pat minimi kiti rūpimi klausimai, įskaitant palankesnis režimas prekybiniais santykiams, bendradarbiavimas su Kaliningrado sritim bei žalos kompensavimo klausimas, kurie bus aptarti tolesnėse dvišalėse derybose.

AMBASADOS VEIKLA

(Atkelta iš 1 psl.)

Viktoras Nakas susisieko su senatoriaus Robert Byrd padėjėju Melvin Dube, su kuriuo tarėsi apie tai, kokios yra galimybės panaudoti senatoriaus pasiūlytą įstatymo pataisą, kuria numatoma sustabdyti pagalbą Rusijai, jei pastaroji iki 1993 metų rudens neišvestų savo kariuomenės iš Baltijos valstybių.

Ambasadorius Lozoraitis reagavo į "Washington Post" laikraštyje išspausdintą straipsnį, kuriame jo autorė A. Devroy, rašydama apie Lietuvos-Rusijos santykius, kartoją girdėtus teiginius apie tai, kad Lietuvoje yra pažeidžiamos rusakalbių piliečių teisės. Savo laiške ambasadorius šiuos kaltinimus paneigė bei paaiškino straipsnio autorei, kad Lietuva šioje srityje yra priėmusi bene liberaliausius įstatymus.

Diplominius projektus apgynė 14 specialistų. Dauguma jų gvildeno aktualias aplinkos apsaugos problemas. Rita Kaptuliarytė pateikė Elektrėnų VRE dujinių išlakų valymo technologijos projektą. Taip pat penketu įvertintas ir Jolantos Jakaitės darbas – mažų nuotekų optimalaus valymo būdų analizė. Valstybinės egzaminų komisijos narys dėstytojas Algimantas Kliučius atkreipė dėmesį ir į Neringos Steponavičiūtės rekomendacijas. Ji, atlikusi tyrimus Vilniaus vandenvals sistemoje, pasiūlė racionalią dumblo atdorojimo technologiją.

Ekologijos specialistai greitai susirado darbo vietas. Pavyzdžiui, Gintarė Svirskaitė pakvietė Kauno "Švaros" įmonė. Danguolė Lukauskaitė dirbs Alytaus aplinkos apsaugos agentūroje. Dalis šiemetinių aplinkos apsaugos inžinierių galės įsiliesti ir į Marvelėje statomų Kauno vandenvals įrengimų aptarnaujamo personalo gretas.

KTU inžinerijos ekologijos katedros vedėjas docentas Vaidotas Viliūnas pasidžiaugė, jog dalis jų auklėtinių tęsia studijas užsienyje. Jolita Bukauskaitė jau metai mokosi Kopenhagoje. Į Danijos Aukštąją technikos mokyklą išvyks laimėjusi konkursą magistrantė Violeta Vaitiekūnaitė. Ji, vadovaujant profesorui Hans Kristjen Tjel, gilinsis į oro kokybės nustatymo biometodais problemą. Absolventai ir dėstytojai įsijungia ir į Skandinavijos šalių finansuojamus aplinkos projektus.

Vilius M. Sevičius
KTU docentas

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS
DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. •
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.
Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį
metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiuro numerio kaina 65 centų • Straipsniai
pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos
nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

KUR YRA, TAS MŪSŲ SUSISKALDYMAS?

Juozas Žygas

Mūsų visuomeninėje veikloje, žmonių kalbose ir net spaudoje, dažnai būdavo minimas mūsų susiskaldymas. Kitiems tai išvirsdavo į gana rimtus nesutarimus, ir tarpusavio kovas. Realiau pasižiūrėjus, tai tebuvo tik audros vandens šaukšte. Koks gali būti susiskaldymas ir net kova, kuomet nėra tam jokio pagrindo ir bendro lovio. Dėl mirazo juk niekas nekovoja. Galbūt tai, tebuvo tik vadovaujančių asmenų tarpusavio trintis, ir varžybos dėl pirmosios vietos prie garbės stalo. Bet tie, kurie dėl tos "garbės" nesivaržė, tai viso to nė neįjuto.

Tačiau tokios kalbos ir ypač spaudoje, apie kažkokių nesutarimus rašant, neigiamos įtakos požiūriui į mus turėjo. Lietuvoje prasidėjus nesutarimams Aukščiausioje Taryboje, ir varžyboms bei žvieгимui prie bendro lovio, gavosi nemaloni padėtis. Buvo tokių, kurie su kojomis į lovį įlipę, vistiek gėdos jausmą dar turėjo. Nemaloniai pasijutę, norėjo kuo nors pasiteisinti. Tad atsiminė, jog buvo kažkur girdėję, kad ir išeivijoje nesutarimai vyksta. Tokį svarų argumentą prisiminę, pradėjo "Lyg geležėlę radę" džiaugtis. "Štai, ne mes vieni, bet ir išeivija savo tarpe nesutaria". Mes, jeigu net nesutartumėme, tai didelės žalos dėl to nebūtų.

Kadangi mes nei įstatymus leidžiame, nei sutartis pasirašome, pagaliau net nė muiltų neimame. Tad mūsų nesutarimai, didelės žalos net negali padaryti. Visai kitas reikalas yra Lietuvoje, kur vienas neapgalvotas ėjimas milijoninius nuostolius neša (pavyzdys yra lito byla). Jeigu Lietuvoje jie mato mūsų tariamus nesutarimus, tai geriau turėtų atkreipti dėmesį į mūsų bendrą veiklą. Išeivija nors ir tariamai "susiskaldžiusi", be valstybinio biudžeto atliko tokius darbus, kurių ir Lietuva galėtų pavy-

dėti. O nuomonių skirtumas visuomet yra naudingas, jeigu jis nekenkia bendram darbui.

Man, atrodo, kad tas išeivijos "susiskaldymas" yra per daug išpūstas reikalas. Galbūt, jis tėra, tik įvairių sąjūdžių ar sambūrių viršūnėse tejučiamas. O tie, kurie dirba lietuvišką darbą, net neturi laiko apie tai galvoti. Tačiau, kažkuriam propagandistui (galbūt Goebelsui) yra priskiriami žodžiai: "Mintys yra kaip vynys, juo daugiau kali – tuo giliau lenda". Vistik tokios mintys, šiaip ar taip savo padaro. Tad važiuodamas į Clevelandą, norėjau ir "Dirvos" gegužinėje dalyvauti. Susitikti ir pasimatyti su senais pažįstamais, kurių eilės sparčiai retėja. Todėl ir mano pasąmonėje tokia prielaida buvo – ar seni pažįstami dalyvaus?

Mūsų atvykimo ir Clevelande gyvenimo pradžioje, buvo labai aiškūs du lageriai. Tai: "bažnytininkai" ir "dirvininkai". Padorus "bažnytininkas", net vengdavo ta gatvės pusę eiti, kur buvo "Dirva". Prisdimenu tokį epizodą, kurį man papasakojo "Dirvos" leidėjas V. Rastenis. Kuomet Clevelande lankėsi vysk. V. Padolskis, tai jis buvo apsistojęs klebonijoje, pas kleboną kun. V. Vilkutaitį. Klebonas pamatęs, kad vyskupas kažkur rengiasi, tad paklausė jo: – "Vyskupe, kur rengiatės eiti?" – "Aplankyti savo bičiulį" – atsakė jam vyskupas – "Kokį bičiulį" – paklausė jo klebonas – "Vincą Rastenį" – "Tai jūs, pas tą komunistą eisite?" – nustebo klebonas. Tai tokie buvo santykiai, mūsų įsikūrimo pradžioje.

Dabar laikai gerokai pasikeitę. Per šv. Mišias, klebonas, kun. G. Kijauskas, net du sykius paminėjo, kad bus "Dirvos" gegužinė ir kvietė visus dalyvauti, nes "Dirva" ir parapijos darbus remia. Nuvažiavus į gegužinę buvau

CHICAGOS LIETUVIŲ ŽINIOS

Gavo stipendiją

Vilija Bogutaitė ir Michael Petkus gavo Olgos Bush vardo stipendijas kaip pasižymėję Mortono vid. mokyklų (East ir West) mokiniai, kurie birželio mėnesį buvo jų abiturientai.

Vilija Bogutaitė iš Cicero buvo labai veikli įvairiose šakose mokykloje, o taip pat priklausė lietuvių tautinių šokių grupei. Ji žada studijuoti Illinois un-te Champaign.

Petkus iš Berwyno pasižymėjo sporte, grojo orkestre ir buvo veiklius kitose srityse. Jis studijuos Illinois universitete Chicagoje. Apie tai pranešė vakarinių priemiesčių "Life" laikraštis.

Mirė solistė P. Bičkienė – Jokubauskienė

Plačiai Chicagoje ir jos apylinkėse pasižymėjusi solistė Prudencija Bičkienė – Jokubauskienė mirė rugpjūčio 28 d., sulaukusi 73 m. amžiaus. Ji Amerikoje išgyveno 43 metus ir ilgą laiką dainavo Chicagos Lietuvių operoje soprano partijas. O taip pat yra davusi nemažą koncertinių pasirodymų. Palaidota rugpjūčio 31 d. šv. Kazimiero kapinėse Chicagoje.

Bus Šiluvos atlidai

Švenčiausios Mergelės Marijos parapijoje Marquette Parke kiekvieną rudenį vyksta taip vadinami Šiluvos atlidai. Šiemet jie prasidės rugsėjo 7 d. parapijos bažnyčioje ir tęsis iki rugsėjo 12 d., kuomet bus jų užbaigimas ir procesija gatvėmis. Šiuos atlaidus praves iš Lietuvos atvykęs marijonų kunigas marjampolietis Arvydas Liepa.

Rengia Golfo dieną

Kaip kiekvienais metais taip pat ir šiemet Chicagos Lietuvių Golfo dieną. Ji bus rugsėjo 15 d. trečiadienį, Palos Country klubo aikštynuose. Po žaidimų vyks apdovanojimai ir vakarienė. Rezervacijas priima Algis Baliūnas.

Artėja "Barakūdos" ir "Nuodėmingas angelas"

Spalio mėnesį Chicagos lietuviai galės pamatyti du scenos veikalus. Spalio 9 ir 10 dienomis "Margučio" pastangomis Chicagoje Los Angeles scenos darbuotojai pa-

maloniai nustebintas, kuomet joje pamačiau įvairių srovių ir įsitikinimų žmonių veidus.

Taip ir turėtų būti, nes "Dirva" yra "Tautinės minties lietuvių laikraštis". Ta "Tautinė mintis", turėtų būti mus visus į krūvą jungianti gija.

Dalyvavus tame "Dirvos" renginyje, ir mačiusiam daug mielių veidų, norėtusi paklausti, kur yra tas "Mūsų susiskaldymas?"

rodys Kazio Sajos dviejų veiksmų komediją "Barakūdos". Ši naujai statomą veiklą režisuoja patyręs režisierius Petras Maželis.

Spalio 31 d. Jaunimo Centro salėje įvyks Chicagos "Vaidilutės" teatralų ruošiamą naują premjerą. Bus parodyta P. Vaičiūno drama "Nuodėmingas angelas". Ši veiklą režisuoja iš Vilniaus atvykusi teatralė Irena Leonavičiūtė.

Ruošiamasi Mokslo ir Kūrybos simpoziumui

Jau kuris laikas grupė žmonių aktyviai dirba besiruošiant VIII Mokslo ir kūrybos simpoziumui, kuris įvyks Padėkos šventės savaitgalyje, lapkričio 24-28 dienomis Pasaulio lietuvių centre, Lemonte. Jame su paskaitomis pasirodys ne tik išeivių mokslo žmonės, bet taip pat ir mokslininkai iš Lietuvos.

Baigia atostogas

Po vasarinių atostogų savo darbą pradeda lituanistinės mokyklos, dainų ir tautinių šokių grupės. "Dainavos" meno ansamblis savo pirmąją poatostoginę repeticiją turėjo rugsėjo 7 d. Jaunimo Centre o "Grandies" tautinių šokių grupės nariai rinksis rugsėjo 12 d.

Į šiuos vienetų kviečiami naujieji nariai, nes norima sudaryti didesnes grupes.

Pažymėtina, kad dainų ir šokių grupės aktyviai ruošis sekančiais metais Lietuvoje įvykstančiai Pasaulio Lietuvių Dainų šventei.

Maironio lituanistinė mokykla naujus mokslo metus pradeda rugsėjo 11 d. Pasaulio lietuvių centre Lemonte.

Lietuvių Fondo balius

Lietuvių Fondas šiemet vėl turės savo vajaus užbaigimo banketą, kuris įvyks lapkričio 6 d. Martinique poky-

lių salėje. Rugsėjo ir spalio mėnesiai yra šio Fondo naujų narių verbavimo laikotarpis. Įnešę 100 dol. gaus vieną bilietą į šį banketą nemo-kamai.

Neįprasta vagystė

Vagysčių daug pasitaiko ir apie jas retai jau rašoma, nebent jeigu pavogiamos didesnės sumos. Tačiau būna neįprastų vagysčių, kurių labai retai atsitinka.

Štai, Ciceroje esančioje Petkaus koplyčioje buvo pašarvota senyvo amžiaus susilaukusi mūsų tautietė Elzbieta Galminienė-Anužienė. Per atsisveikinimą su šia mirusiaja, įvykusį toje koplyčioje, rugpjūčio 23 d., dingo draugų ir artimųjų suaukoti pinigai šv. Mišioms kartu su vokais bei adresais. Kaip "Draugo" dienraštyje šeimos įdėtame šio atsitikimo aprašyme pažymėta: "Labai skaudu, kad atsiranda net mirusius skriaudžiančių žmonių".

Ruoša "Pilėnų" operos pastatymui

Lietuvių Operos kolektyvas rugsėjo 10 d. Jaunimo Centre renkasi pirmąjį naujojo sezono repeticijai, pradedant 38-sius veiklos metus. Ši kartą bus ruošiamasi lietuvių kompozitoriaus Vytauto Klovos "Pilėnų" operos pastatymui. Ši opera daugelį metų su pasisekimu buvo rodoma Vilniuje. Yra kviečiami įsijungti ir naujieji choristai.

E. Šulaitis

• **IGNAS ANDRAŠIŪNAS, AGRONOMAS, VI-SUOMENININKAS,** publicistas, neseniai atsisveikino su JAV ir grįžo pastoviam gyvenimui į Lietuvą. Jis nuo 1944 m. Lietuvoje nesilankė, nežiūrint kad jos pilietybę turėjo ir su Lietuvos pasu nūnai grįžo.

Neseniai miręs "Argentinios Lietuvių Balso" leidėjas ir redaktorius, gyvenęs Buenos Aires, Argentinoje, Pranas Ožinskas kairėje kartu su žurn. Edvardu Šulaičiu prieš porą metų Lietuvoje.

V. Kapočiaus nuotr.

PARTIZANŲ PAUNKSMĖSE

(Atkelta iš 1 psl.)

VI. Vijeikio rūpesčiu perspausdintą Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės generalinio štabo smulkų žemėlapi. Jo mastelis toks, kad 1 cm. yra lygus 1 km. Tokia-me žemėlapyje buvo galima nuosekliau žymėti lankytas vietas.

Jau popietė. Su buvusiu partizanų traukiamie į Prienų apylinkes, į prie Naravų kaimo esantį žavų pušyną. Čia savo bunkeryje 1953 žuvo brolių Stanaičių išduotas Pietų srities vadas, Lietuvos kariuomenės majoras Sergijus Staniškis – Litas ("Tremtinys") skelbta, kad K. Stanaitis tebegyvena Vartų kaime). Lito bunkeris yra autentiškai atstatytas, jame stovi surūdijęs partizanų pečiukas, yra keleta senų radijo baterijų, gultai, dar keli daiktai. Tai tikras, muziejinės vertės požeminis paminklas. Žemės paviršiuje pastatytas kryžius, paminklinė lentelė, dar rado-me daug gėlių: tik prieš kelias dienas, liepos 4, gausiai dalyvaujant visuomenei, buvo šventinimo iškilmės.

Pamačius autentiškai atstatytą bunkerį – slėptuvę, negalima nepasidžiaugti vienu išeivijos atsiėkimu. Chicagos "Miško brolių" skautininko Juozo Šalčiūno pastangomis lietuvių skautų Rako stovyklavietėje ar ne 1968 m. taip pat po žeme buvo įrengtas partizanų bunkeris. Stulbina tai, kad savo dydžiu, proporcijomis, įrengimu, angos maskavimu ir kitomis detalėmis mūsų išeivijos bunkeris yra labai panašus į atstatytą Lito slėptuvę. Tai talentingai įvykdytas lietuvių skautų projektas!

Sekančios dvi dienos praėjo važinėjant po kito žymaus

partizano vado, Adolfo Ramanausko – Vanago veikimo vietas. Ramanausko šeimos pastangomis 1991 pasirodė jo atsiminimų knyga, "Daugel krito sūnų". Dar ir dabar ją galima gauti kai kuriuose Kauno knygynuose. Šiuo metu apie Ramanauską yra sukamas dokumentinis filmas; gal būt bus galima jį rodyti ir per Lietuvos televiziją. Gi, grįžtant prie kelionės, buvo nepaprastai įdomu pamatyti kai kurias knygoje minėtas vietas.

Aplankome ir dabar tebe-naudojamą, gražią Nemunaičio bažnyčią, kurioje Vanagas 1945 m. iškilmingai prisakdino apie 120 vyrų būrį.

Sekantis sustojimas – Dainavos apygardos štabo bunkeris Punios šile, kur žuvo apygardos vadas Dominykas Ječys – Ažuolis. Šis bunkeris randasi miško šlaite, prie upeliuko ar šaltinio. Jis dabar atstatytas be vienos sienos, taip, kad galima ir iš toliau matyti, kas jo viduje. Bunkeris buvo įrengtas strateginiai puikioje vietoje – gilokai miške, prie šlaito, prieiti prie jo buvo galima upelio vaga (nepalikant pėdsakų), turėjo atsarginę angą. Apie šią operaciją skaitėme 1992-X-15 d. DIRVOJE.

Pamiškėje gyvenanti 72 m. amžiaus ūkininkė pasakojo apie šio bunkerio puolimą. Lemtingą rugpiučio 11 d. miškan apie 3 valandas traukė kareivių kolonos. Po 2 valandų pasigirdo šaudymas, tada rusai dar grįžo pasiimti daugiau šovinių. Pavakarėj iš miško parvežė vieną paraišiotą, sužeistą partizaną, tris sumintus ir 4 negyvus, nuogus...

"Buvo baisūs laikai, Dievo šaukėmės mirties", kalbėjo senutė. Senutės šeima

Buvęs partizanas Juozas Skaržinskas – Dramblys, prie savo pastatyto kryžiaus Lito žuvimo vietovėje, Prienų miške. A. Dundzilos nuotr.

školindavo partizanams darbo įrankius, skalbdavo partizanų baltinius (kartą, netikėtai užėjus sribams, ji pati į prūdą sumetė baliją baltinių), ji pati sėdėjo kalėjime, buvo užverbuota šnipinėti – bet suvaidinus "durną, žioplą" – iš tų pareigų išsisuko.

Nedzingės bažnyčia ir klebonija yra taip pat istorinė vieta. Ten savo partizanavimo pradžioje 1945 m. susituokė partizanų vadas Vanagas su Birute Mažeikaite. Tebestovi klebonija, kurios pastogėje buvo partizanų slėptuvė. Pro langelį, šalia kamino buvo galima stebėti kelią ir juo ateinantį pavojų. Kleboną Z. Nečiunską – "Elytę" savo atsiminimuose šiltai mini Ramanauskas – Vanagas.

Merkinės miestelyje, buvusioje cerkvėje yra įrengtas partizaninių kovų muziejus, o rūsijoje – istorijos, pasibaisėjimo ir pajuokos dėlei – saugoma buvusio Raudonojo kampelio medžiaga. Krėvės vardo mokyklos nebenaudojama stadijone stovi daug kryžių, ten irgi partizanų kapai.

Bingelių kaime yra graži dzūko sodyba, beveik kaip iš Rumšiškių muziejaus. Joje buvo dvi partizanų slėptuvės

prie namų, toliau, miške – dar vienas bunkeris, kuriame slėpėsi Ramanauskas – Vanagas, Vanago žmona ir Jonas Kuzmickas – Ramūnėlis. Vieną bunkerį sodyboje netikėtai atrado bolševikai, kai pasibaidė arklys... Gi sodybos gyventojai Ramūnėlis ir

duobės, su šventinimui paruoštu kryžiumi, laikinu altoriumi, gėlėmis ir žvakutėmis. Tai žymaus partizano Pyplio – Mažylio ir Makarevičiaus – Žilvičio žuvimo vieta. Papasakojama, kad prieš 44 metus šią vietovę buvo užplūdę 360 raudonarmiečių mašinų. Po

Partizanų vado Lito bunkerio vietovėje, Prienų miške pastatytas kryžius. A. Dundzilos nuotr..

jo tėvas buvo partizanų atžymėti I-mo ir II-ro laipsnio apdovanojimais už Dainavos štabo išgelbėjimą, rusams pradėjus sulti mišką. Kalbėdamiesi nuėjome iki miške bunkerio buvusios vietos, dabar ten tūnančios duobės...

Išleistų atsiminimų epilogė rašoma, kad Ramanauską bolševikai sušaudė 1957 lapkričio 29 d. Prieš teismą mažametei partizanų vado dukrelei buvo leista su tėvu pasimatyti.

Liepos 11 rytą atsiradome Alytuje, iš kur vykome į Kalėsninkų mišką iškilmėms. Tą dieną apie 300 žmonių susirinko prie kito bunkerio

savaitės, skrisdamas iš Vilniaus, tuos miškus vėl mačiau iš oro.

Tebegyvename beveik skolinu laiku, kai dar yra gyvų partizaninių kovų dalyvių ar tą laikotarpį atsimenančių ainių. Su jais lankant šias vietas pajunti tautos balsą – tų, kurie anais laikais absoliučiai aukojosi ir tų, kurie šiais laikais tas aukas vertina, gerbia, šioje srityje darbuojasi. Kai gyvieji liūdininkai nutils (pvz., VII-7 buvo palaidotas vyriausias Lukšų brolis Vincas), tada liks tik dokumentai – ieigu partizaninių (Nukelta į 7 psl.)

Prienų miške autentiškai atstatytas partizanų vado Lito bunkeris. Anga į bunkerį dengia dėžė su krūmeliu, kuri normaliai įsileidžia į žemę. A. Dundzilos nuotr.

A.A. TERESĖ REISGIENĖ – DAUKAITĖ

Australijoje mirė daug nuopelnų turinti Teresė Reisgienė – Daukaitė. Prie jos karsto Rookwood kapinių krematoriume kalbėjo Jurgio Reisgio brolis Anskis. Čia spausdiname jo kalbą. *Dirvos red.*

Gimus 1918-tais metais, Lietuvos ūkininkų Dobkevičių šeimoje. Mirė 1993 m. rugp. 10 d. Anksti neteko savo mamytės ir liko našlaitė. Jaunąją Teresę pasiėmė globoti, auginti ir išmoksinti dėdė miškų urėdas. Jo globoje ji baigė ne tik privalomą mokslą, bet ir gimnaziją. Dėdei urėdai keliantis į naujas tarnybos vietas, teko ir jaunai Teresei lankyti net kelias gimnazijas. Ilgiausiai jei teko mokytis Joniškio gimnazijoje, kur ji subrendo ir jai buvo suteiktas brandos atestatas.

Joniškio gimnazijos jaunosios mokytojos paliko jai gilų įspūdį. Jau anais laikais Joniškyje ji žaidė krepšinį ir dalyvavo gimnazijos mokinių rateliuose. Apie Joniškį vėlionė daug šnekėdavo ir gimnaziją prisimindavo geriausiais žodžiais.

Tolimesnias studijas tęsė Kauno universitete, kur ji priklausė Neo Lithuania korporacijai. Lietuvai atgavus Vilnių, persikėlė į Vilniaus universitetą, kur ji studijavo filosofiją ir anglų kalbą. Gyvendama pagrindiniame bendrabutyje, ji greit suorganizavo ir vadovavo Filiae Lithuania skyriui. Būdama universitete ji pakeitė savo pavardę iš Dobkevičiūtės į Daukaitę. Gal tai ir padėjo išvengti bolševikų trėmimo į Sibirą.

Vokiečiams okupavus Lietuvą, studentė Teresė įsijungė į Lietuvos pogrindžio veiklą. Ji rūpinosi nacių internuotų studentų maisto aprūpinimu. Teko patirti daug neskėmių, nes maisto reikėjo visiems – visi badavo.

Artėjant bolševikams antrą kartą prie Lietuvos, Teresė pasitraukė, kaip ir daugelis mūsų, į vakarus. Trumpą laiką tarpą, dirbant vienoje iš Berlyno ligoninių Behlitz Heilstatten, Teresė turėjo progos susitauptyti maisto, kurį ji pasiuntė Stutthof koncentracijos stovykloje kalinamam buvusiam jos profesoriui. Karo pabaigą ji sulaukė Bavarijoje, netoli Eichstatt. Įsteigus Rebendorfo pabėgėlių stovyklą persikėlė į ją, kur ji buvo lietuvių seniūnė, o vėliau ir lietuvių gimnazijos mokytoja, dėstydamą anglų kalbą. Čia ji suorganizavo pirmą moterų rašytojų suvažiavimą ir literatūros popietę. Suvažiavo visos kviestos tuometinėje tremtyje buvusios rašytojos.

Rebendorfe ji vėliau ištėkėjo

už Jurgio Reisgio, kuris, po amerikiečių lėktuvų antpuolio su dukrele Gražina, liko našliu. Čia, prieš išvykstant į Australiją, gimė jiems sūnus Rimantas.

Į Australiją šeima atvyko 1949 metais kur gimė dukra Jūratė. Po pereinamųjų stovyklų, apsigyveno Bankstovne, kur pasistatė nuosavus namus. Nors šeimos rūpesčiai buvo pirmoje eilėje, ji įsijungė į lietuvių bendruomeninį gyvenimą. 1958 metų Tarybos suvažiavime buvo išrinkta į Krašto valdybą, kur ji vadovavo kultūros tarybai. Perorganizuoti tarybą, ji kėlė mintį, kad reikia surengti vi-

šos Australijos, lietuvių dainų šventę. Jau 1960-tų metų gale, kartu su Tarybos suvažiavimu, įvyko pirmosios Australijos lietuvių meno dienos Sydnejuje. Vėliau, reikalui iškilus, ji vėl atėjo dirbti į Sydnejaus apylinkės valdybą, kur vėl rūpinosi kultūriniais ir kitais reikalais. Ėjo ji į pagalbą, kur tik reikėjo. Matėme ją pirmininkaujant įvairiems susirinkimams ar dalyvaujant įvairiuose kultūrinuose rengimuose.

Sunegalavus sveikatai, paskutiniu laiku mes matėme ją tik svarbiausiuose rengimuose. Lietuvos reikalai jai labai rūpėjo ir ji su skausmu širdyje sekė visas Lietuvos neskėmes. Šeima, vaikų mokslas ir artimui ištiesta pagalbos ranka, tai a.a. Teresės ypatingi bruožai.

Ačiū, Tau miela Teresė, ir tegu Aukščiausias atlygina Tau už taurius tavo darbus. Ačiū asmeniškai ir sūnų Leono ir Romano vardu.

Ilsėkis amžinoje ramybėje.

"OBUOLYS" RIEDA PIRMYN

Neseniai pasibaigė A.P.P.L.E. – '93 (Amerikos mokytojai – Lietuvos mokykloms) vasaros Seminaras Lietuvoje. Penkias savaites Amerikos švietimo specialistai laisvanoriškai dirbo Vilniuje, Marijampolėje, Klaipėdoje ir Birštone.

Specialiosios pedagogikos darbuotojai galėjo lankyti dviejų savaičių kursus Marijampolėje ar Vilniuje. Per abu miestus šiuose kursuose dalyvavo 66 įvairių sričių specialiosios pedagogikos atstovai.

Kursų pabaigoje, klausytojai paruošė Švietimo ir Kultū-

ros Ministerijai sekantį pareiškimą:

A.P.P.L.E. kursų specialiosios pedagogikos srauto klausytojai esame labai dėkingi už suteiktą galimybę dalyvauti APPLE kursuose, kurie mums buvo reikšmingi daugeliu aspektų. Amerikos pedagogai perteikdami savo patirtį, praplėtė mūsų akiratį, paskatino pakoreguoti darbo kryptį su specialiu poreikių vaikais, jų tėvais bei visuomene.

Išklausius minėtus kursus išryškėjo eilė problemų:

1. Dauguma bendrojo lavi-

nimo pedagogų ir švietimo vadovų nepakankamai suvokia, kad vaikai su specialiais poreikiais būtų integruojami į bendrojo lavinimo ugdymo įstaigas.

2. Būtina visapusiškai formuoti visuomenės teigiamą nuomonę į žmones su negalėmis ir jų ugdymą bei globą.

3. Prie pedagoginio profilio mokyklų ir švietimo skyrių organizuoti sistemingus kursus tėvams ir suinteresuotai visuomenei.

4. Sustiprinti specialiosios pedagogikos kursą, rengiant iki – mokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogus, įvesti šį kursą visose mokymo įstaigose, kuriose rengiami pedagogai.

5. Pageidautina, kad AP-
PLE kursai vyktų kas metai ir

ateityje.

6. Būtų naudinga, kad specialiosios pedagogikos kursų išklausytų Švietimo ministerijos ir Švietimo skyrių darbuotojai, kurioje specialiosios įstaigos.

T. Rudaitienė
1993. VIII.25.

• ŠIŲ METŲ GEGUŽĖS MĖNESIO 19-20 DIENOMIS, ALGIRDAS J. LUKOŠEVIČIUS, PHARMACEUTICA BALTICA FIRMOS PREZIDENTAS, buvo pakviestas ir dalyvavo pasitarimuose tarp Lietuvos, Latvijos ir Estijos vaistų registracijos klausimais. Pasitarimai vyko Vilniuje ir juos organizavo Lietuvos Sveikatos Apsaugos Ministerijos – Farmakologinis Komitetas.

A.P.P.L.E. Vasaros seminaro specialiosios pedagogikos lektore Ritonė Rudaitienė Pabrados Vaikų Pensionate.

1993 metų A.P.P.L.E. Seminaro dalyviai po atidarymo Vilniuje liepos 12 d. Viduryje stovi Amerikos Ambasadorius Darryl Johnson su poniu. Tuo metu taip pat vyko kursų atidarymai Klaipėdoje ir Marijampolėje.

Vytauto Iliečiaus nuotr.

SUNKŪS KARO METAI

Bronius Aušrotas

(Tęsiny iš praėjusio numerio)

ŠIAULIUOSE

I ši pusiau tuštėjantį Lietuvos pramonės centrą atvykome liepos 11 d. popietinėmis valandomis. Prisistačiau ten karo komendanto štabe. Buvome apgyvendinti komendantūrai priklausiusiuose namuose, netoli nuo parodos aikštės.

Po ilgesnio pasikalbėjimo su vienu štabo informacijų reikalams skirtu karininku paaiškėjo, kad Šiaulių komendantūra nežinojo, ką su korespondentais galėtų pradėti. Pasiūliau, kad kai tik bus proga, nuvyksiu į Rygą, kur yra OKW propagandos skyrius, ir pasiklausiu, kada Lietuvos karo korespondentų būrys galės ten atvykti. Karininkas sutiko.

Taip pasitaikė, kad kita dieną iš Rygos į Šiaulius komendantūrą atvyko kariškas Rygos štabo sunkvežimis, atvežęs komendantūrai reikalingų medžiagų. Man buvo pasiūlyta juo vykti į Rygą ir ten surasti "Saliomono sprendimą", – kada korespondentai galės ten persikelti. Pasiūlymą mielai priėmiau.

RYGOJE

Liepos 15 d. jau buvau Latvijos sostinėje. Nuėjau į Rytų armijos štabą. Informacijos skyriuje sužinojau, pas ką kreiptis man rūpimu klausimu. II-me aukšte mėginau susirasti man reikalingą karininką. Eidamas plačiu koridoriumi ir skaitydamas ant durų esančius užrašus, pastebėjau "IC" pavadinimą. Man dingtelėjo mintis, gal čia su tikėčiau kokį nors pažįstamą Abwehrgruppe Nord karininką iš Pskovo dienų. Pasibel-dęs ir įėjęs į tą kambarį, žiūriu ir savo akimis netikiu – prie stalo besėdįs mano buvęs bendradarbis Sonderfuehrer "C" W. Knibbe!

W. Knibbe sutiko mane gan draugiškai. Ir kai jam paaiškinau, kokios bėdos mane į šį štabą atvarė, jis nurodė į ką kreiptis, kad galčiau leidimą persikelti į Rygą. Jis palydėjo mane pas OKW propagandos skyriaus pareigūną, atrodė jo gerą pažįstamą, ir pats išėjo.

Tam OKW karininkui išaiškinau, kad lietuvių karo korespondentų grupė buvo iš Kauno komendantūros perkelta į Šiaulius, tačiau ten nebuvo radijo stoties, iš kurios galėtume transliuoti naujausias žinias mūsų tautiečiams, jau patekusiems į sovietų armijos kontrolę, ar tiems, ku-

rie dar yra vokiečių žinioje. Toliau jam tvirtinau, kad iš Rygos radijo siųstuvo bus į pasaulį skleidžiamos žinios apie vokiečių karą prieš komunistus ne tik latviškai, bet ir lietuviškai. Karininkas pagavojęs sutiko su mano pasiūlymu ir nukreipė mane į štabo transporto skyrių, kurio žinioje buvo visos susisieki-mo priemonės.

Gal už pusvalandžio reikalas buvo sutvarkytas. Karo korespondentams pervežti iš Šiaulių į Rygą buvo paskirtas dujomis varomas sunkvežimis. Kitą dieną su tuo sunkvežimiu turėjau grįžti į Šiaulius ir pranešti karo komendantui apie būrio persikėlimą į Rygą ir kad tas štabas atliks visus formalumus dėl grupės išvykimo iš Šiaulių. Dar nuėjau į apsigyventi paskirtą pastatą pasitikrinti, ar ten viskas tvarkoje. Taip pat sužinojau, kad atvykę korespondentai galės maitintis vietiniuose, latvių išlaikomuose restoranuose iš gaunamų maisto kortelių. Atrodė, kad galėsime patenkinamai išsiversti.

Praleidęs naktį paskirtame viešbutyje, išvykau iš Rygos ir po pietų pasiekiau Šiaulius. Komendantūroje korespondentų išvykimo dokumentai jau buvo paruošti. Pareiškiau komendantui adjutantui padėką už taip greitą šio reikalo sutvarkymą. Jis man palinkėjo laimingai pasiekti Rygą ir ten gerai įsikurti.

Persikėlimas įvyko sėkmingai. Patenkinamai susitvarkęs, susirėšau su kariškos propagandos skyriumi. Iš to skyriaus gaudavau OKW kasdieninius pranešimus. Aš juos išversdavau į lietuvių kalbą. Jie būdavo vieno ar dviejų korespondentų iš Rygos radijo studijos perduodami į jau dalinai sovietų okupuotą Lietuvos teritoriją.

Transliuodami kariško pobūdžio žinias, gavę iš vokiečių cenzūrių leidimą, prie lietuviškos žinių valandėlės dar pridėdavom ką nors įvairesnio, kaip nuotaikingų feljetonų ar panašiai. Gi rašytojo Petro Babicko, kuris buvo Lietuvoje žinomas kaip "radijo dėdė", balsas buvo Lietuvoje gerai pažįstamas.

Iš Rygoje gyvenančių lietuvių sužinojome, kad ir jie pasiklausydavo lietuviškos laidos žinias. Jų nuomone, tos žinios būdavo gerai paruoštos ir vertos pasiklausyti. Atseit, jog galėdavo patenkinti ir Lietuvos gyventojų

"žinių badą".

Į LIEPOJĄ

1944 m. liepos pabaigoje sovietų karinės jėgos užėmė visą Estiją ir, pasiekę Lietuvos pietryčių žemes, po atvangos vėl pradėjo judėti į vakarus. Mūsų tolimesnis pasilikimas Rygoje, jeigu sovietų armija miestą apsuptų, būtų didžiai pavojingas.

Iš savo Pskove buvusio bendradarbio W. Knibbe sužinojau, kad liepos pabaigoje pro Rygos uostą praplauks paskutinis vokiečių prekybos laivas "Las Palmas". Jis patarė man prašyti savo viršininko majoro leisti mano korespondentų grupei persikelti į Liepoją, kur galėtume tęsti savo veiklą, transliuojant žinias per Latvijos radijo siųstuvą. Toks patarimas man patiko, nes turėjau galvoje, kad frontui artėjant, iš Liepojos būtų lengviau pasitraukti į Vokietiją.

Būdamas atskiro būrio vadu, turėjau pareigą ne tik jam vadovauti, bet ir rūpintis jo likimu. O tam reikalinga turėti ir svarbių strateginių žinių. Todėl aš pasiklausydavau British Broadcasting Corporation, BBC radijo pranešimų, kas buvo griežčiausiai draudžiama.

1944 m. liepos 21 d. BBC radijas pranešė, kad prieš Hitlerį buvo įvykdytas atentatas: plk. Claus Stauffenberg, pučo organizatorius, Hitlerio vyriausioj Rytprūsių būstinėj,

po jo rašomuoju stalu, buvo padėjęs "pragaro mašiną" (bombą). Deja, ji Hitlerį tik nesunkiai sužeidė, tačiau ten buvę keli aukšto laipsnio karininkai buvo užmušti.

Sąmokslu nariai, jų tarpe ir admiras W. Canaris, buvo Gestapo suimti ir tą pačią dieną Karo ministerijos kieme sušaudyti. Admirolas gi buvo patalpintas į kalėjimą, žiauriai kankintas ir rugsėjo mėnesį pakartas.

Po šio nepavykusio pučo Vokietijos armijos kariams buvo įsakyta tarpusavyje sveikintis pakeliant ranką ir tariant "Heil Hitler". Iki šiol tai nebuvo praktikuojama.

Sukaupęs visus argumentus, kreipiausi į Rygoje esantį OKW propagandos skyriaus viršininką su prašymu perkelti lietuvių karo korespondentų grupę į Liepoją "Las Palmas" laivu, kuris liepos pabaigoje atvyks į Rygos uostą. Mums buvo labai svarbu išvengti apsupimo pavojaus Rygoje. Jaučiau pareigą šio būrio narius (rašytojus, dailininkus ir žurnalistus) išvesti į pokario pasaulį...

Mano kreipimasis rado atgarsį: korespondentų grupei buvo gautas leidimas išvykti į Liepoją "Las Palmas" laivu, kuris išpauks iš Rygos uosto liepos 29 d.

Nurodytu laiku nuvykome į uostą. Laivas jau buvo prisitvirtinęs prie krantinės. Užėjau ant jo denio ir prisistačiau I-jam karininkui. Jis,

patikrinęs mano tapatybę, leido korespondentams užėiti į laivą. Mums pranešė, jog negausime nei gultų, nei kajučių, bet turėsime miegoti prie savo daiktų ant denio. Buvome patenkinti vietą gavę. Viena naktis ant laivo denio šiltam vasaros ore mus negąsdino.

LIEPOJOJE

Be jokių nuotykių ankstyvą popietę pasiekėme Liepojos uostą. Vykdydamas Rygoje gautus nurodymus, prisistačiau karo laivyno štabe. Čia mes buvome priimti pagal kariško statuto reikalavimus ir apgyvendinti vienoje mokykloje, nes vasaros atostogų metu ji buvo laisva. Taip pat buvome priskirti prie vienos virtuvės, kur korespondentai gaudavo kasdieninį maistą. Gi mane maitintis priskyrė prie ten esančios laivyno karininkų ramovės.

Liepojoje sutikome Kauno radiofono pranešėjus. Jie dabar transliuodavo lietuviškai iš Liepojos radijo studijos į bolševikų pusiau okupuotą Lietuvą. Korespondentai turėdavo oro bangomis perskaityti kasdien karo vadovybės pateiktus pranešimus-žinias, kurias turėdavau išversti iš vokiečių į lietuvių kalbą. Būrio vyrai taip pat paruošdavo idomių straipsnių, feljetonų ir kitokių įvairenybių, praturtinančių kasdieninę lietuvišką programą. Po kelių dienų mūsų darbas Liepojoje sunormalėjo, – kiekvienas mūsų žinojo, ką turėjo atlikti.

(Bus daugiau)

• LIETUVOS VAIKŲ
GLOBA RINKS VAIKŲ IR
SUAUGUSIŲ RŪBUS, BA-
TUS IR KONSERVUOTĄ
MAISTĄ SOUTH BOSTO-
NO LIETUVIŲ PILIEČIŲ
KLUBE RUGSĖJO 11 IR 12
DIENOMIS NUO 9-5 VAL.

VERTINGI ALBUMAI

Gera proga įsigyti menišką grožio albumą *"Einu per Lietuvą"*. Tai jau trečioji lietuvių fofomenininko Juozo Polio kelionė per Tėvų žemę.

Anksčiau išleisti albumai – *"Gimtoji žemė Lietuva"*, *"Atgimstanti Lietuva"*.

Naujame albume jau Lietuva pabudus, gražiausios ir brangiausios jos kraštovaizdžio vietos, svarbūs įvykiai, šventės. Albume rasime ir lietuviškąją Ameriką: lietuvių bažnyčias, paminklus.

Nepaprastai jautrus ir šiltas albumo tekstas, kurį parašė šviesios atminties prof. Česlovas Kudaba.

Kiekvieno albumo kaina po #18 dol. Užsakant paštu reikia pridėti po \$3.00 persiuntimo išlaidomis.

TRISDEŠIMT PIRMAS

Dirvos novelės Konkursas

DVI PREMIJOS

Pirmoji – 500 dolerių

Antroji – 300 dolerių

skiriamos iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korpl Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir bobūdį patiems pasirinkti.

Ilgis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytą, su dvigubu tarpu.

Laikas: Paskutinė rankraščiui įteikti data 1993 metų rugsėjo 10 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiui siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiami dalyvauti visi lietuviai rašytojai, gyvenant Lietuvoje, JAV ar bet kuriam kitame krašte.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinaival būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridėdama uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

laiškai Dirvai

LAIŠKAS DIRVOS
REDAKTORIUI PO
A.A. TERESĖS REISGIENĖS
LAIDOTUVIŲ

Mielas prieteliau, žinau, kad ir Pats esi likęs vienas ir kad buvai nuvykęs į Lietuvą.

Norėčiau ir aš dar nuvykti į gimtąją šalį ir Joninių išvakarėse, ant Dvilų piliakalnio, uždegti nors mažą ugnelę.

ATSIMENU, kaip mes abu su a.a. Terese 1989 m. Kalėdose ir 1990 m. pradžioje, per pačius karščius, ieškojom "Mūsų Pastogės" komplektuose nuo 1949 m. mirusių korporantų pavardžių. M. Valiukėnas prašė surasti Australijoje mirusius Korporantus. Radome tik 16. Rodos, kad J. Mieliūnas dar kiek papildė.

Jurgis Reisgys,
Australija

**PUIKU, KAD TURIME
PUIKŲ BENDRADARBĮ
JUOŽĄ ŽYGĄ.** Jis, turbūt, vienintelis jūsų skiltyse, taip vykusiai ginantis tautos reikalus dabartinėje Lietuvoje, kai tenai vyriausybė įvairiais būdais kenkia lietuvių tautai. Ir naikina lietuvių tautą.

Algirdas Gustaitis,
Los Angeles

**UŽTEKS "KALKINIŲ"
RAŠINIŲ**

Teko pastebėti, kad beveik visi išeivijoje leidžiami laikraščiai, vienu ar kitu atveju, yra kreipęsi su prašymu, to paties straipsnio ar korespondencijos nesiųsti į kelius, bet tik į vieną, savo pasirinktą laikraštį. Savo laiku, tuo reikalu, rašydamas "Dirvos" redaktorius nepageidavo net ir tų pačių nuotraukų.

Deja, "kalkiniai", arba "zerex" talka padauginti rašiniai spaudoje gan dažnai galima užtikti. (Matomai "kalkiniai" rašytojai kitų straipsnių, išskyrus savo, neskaito).

Reikia stebėtis, kad tai daro ne tie, kurie spaudoje tik pradeda reikštis, bet ir tie, kurie joje jau yra gerai įsitvirtinę. Jau atsiranda ir tokių drąsuolių, kurie su savo "duplikatais" ima rodytis ir Lietuvos spaudoje!

Oi, kaip tenka skaudžiai nusivilti (savaimė aišku, kad ir nervai subjursta), kada tą patį "pokalbį" randi keturiuose laikraščiuose, straipsnį apie "elektrinius" – poroje, o kada kokiame nereikšmingame susijime, "žodelį" taręs pats kalbėtojas išpyškina per kelius laikraščius, to tai jau per daug!

Tų "kalkinių" rašinių rašytojus negalima kitaip pavadinti, kaip tik dideliais garbėtroškomis. Jų tikslas – pasiskardinti ir pasidžiaugti matant savo pavardę keliuose laikraščiuose. Jiems visiškai ne-

svarbu, kad jie taip elgdamiesi apvagia laikraščių skaitytojus ir apmulkina redaktorius.

Redaktorius, už tų "kalkinių" rašinių spausdinimą, kaltinti negalima, nes jie nežino, kad "kalkininkas" tą patį rašinį buvo pasiuntęs ir į kitą (ar kitus) laikraščius. Tačiau į redakcijas ateina (manau) visi laikraščiai. Redaktoriai negalėtų tų "kalkinių" rašinių ar korespondencijų nepastebėti. Todėl ir būtų tikslu, kad redaktoriai tai pastebėję, "kalkininkams" aiškiai pasakytų, kad tokie rašiniai nepageidaujami.

O kiekvienam, spaudoje bendradarbiaujančiam, reikėtų giliai įsisamoningant Sigito Parulskio ("Lietuvos Aidas" Nr. 210, spalio 27 d. 92 m.) žodžiai: "Kiekvienam rašančiajam anksčiau ar vėliau tenka susitaikinti su tuo, kad rašymas nėra tik šiaip sau veiksmas, kad tai visų pirma

TRŪKSTA DUOMENŲ APIE "JŪROS" KORPORACIJĄ

Vytauto Didžiojo universitete Kaune 1938-1940 metais ir Vilniaus universitete 1939-1940 metais veikė Lietuvių Studentų "Jūros" Korporacijos. Jas, Lietuvą okupavusi Sovietų Rusiją 1940 metais uždarė. Ieškau duomenų apie tuos korporantus, jų veiklą Lietuvoje ir kitur. Žinantieji, malonėkite prisiminti, iškarpa, nuotrauka siųsti Algirdui Gustaičiui, 7946 W. 4th Street, Los Angeles, CA 90048, USA. Visų talkininkų pavardės bus paminėtos leidinyje.

Kai kurie "Jūros" korporantai: V. Adomaitis, K. Bagdonavičius, Valteris Banaitis, Beniulis, Daumantas Čibas, Vytautas Draugelis, Falejevas (?), du broliai Gerdvilai, A. Griška, J. Gudavičius, Kostas

įsipareigojimas, net jeigu tik sau pačiam. Įsipareigojimas neapgaudinėti savęs kitų aki-vaizdoje". (Mano pabraukta – P.P.)

P. Palys,
Richmond Hill, N.Y.

Ivanovas, Jurgis Jagomastas (Vokietijos nacių sušaudytas), Alfredas Jankūnas, Kostas Januškevičius, Petras Jurkštas, Vytautas Linartas, Margeris Jesaitis, V. Markelis, Erdvilis Masiulis, Visvydas Masiulis, Vladas Nasevičius (Lietuvos vyriausybės ministeris 1941 m.), Jurgis Noreika (sužeistas laisvinant Vilnių 1941 m.), Vytautas Podliaskis (žuvo Sibire), Vytautas Pašakarnis, Justinas Petkevičius, Jurgis Ramelis, Vytautas Rudminas (žuvo laisvinant Kauną 1941 m.), Osvaldas Sokolikas (žuvo Rytų fronte), Bronius Stundžia, Romas Šestakauskas, Vladas Šestakauskas (žuvo Sibire), Stasys Tomonis, Urbanavičius, Viktoras Urbanas, Alfonsas Vaidelis, Alek-

Dirvos bendradarbis Juozas Žygas po ilgesnio laiko susitinka su senais pažįstamais Dievo Motinos parapijos knygyne. Sėdi: p.p. Žygiene, Smelstorienė ir Dulebienė. Stovi I. Stankus ir J. Žygas. Tolumoj knygyno vedėjas A. Mackevičius ir R. Čiuberkienė

sandras Viršila (žuvo Landsbergo kacete), Vytautas Zelenkevičius-Zelenis, Stasys Žukauskas. Ir daug kitų.

Kai kurios "Jūros" korporantės: Joana Abramikaitė, Irena Balčiūnaitė, M. Bazėnaitė, Jadvyga Boguševičiūtė, Irena Bucevičiūtė, Kotryna Daujotaitė, Regina Jagminaitė, Alena Landsbergytė, Aldona Lepšytė, Janina Melnikaitė, Regina Riautaitė, Aldona Strazdaitė, Valė Ūdraitė, A. Ūsonytė, E. Vilnonytė, Tamara Visockytė, Mikasė Žolynaitė. Ir daug kitų.

Daugelio tų asmenų neturime jokios nuotraukos, biografinių žinių. Sovietų Rusija kiek įstengdama sunaikino. Talkinkite, kiek galite.

• "**LIETUVOS ATSIMINIMŲ** RADIO VALANDA, po vasarinės pertraukos, bus vėl girdima sekmadieniais, nuo 2-ros iki 3-čios valandos po pietų, pradedant š.m. rugsėjo (Sept.) 12 d., po Darbo Dienos šventės ir prasidėjus rudens semestru. Seton Hall Universitete, iš kurio radijo stoties WSOU transliuojama programa, 89.5 FM

bangą. Programai vadovauja prof. emeritas, Dr. Jokubas J. Stukas, kuris žengia į 53-čiuosius transliavimo metus. Ji duodama lietuvių kalba.

Valandą anksčiau, nuo 1-mos iki 2-ros valandos po pietų, transliuojama iš tos pat stoties "MUSIC OF LITHUANIA" laida anglų kalba. Šiose programose duodamos lietuviškos dainos ir kūriniai, taip pat supažindinami klausytojai su lietuvių kultūrinėmis vertybėmis...istorija, kalba, papročiais, ir t.t. Duodamos vėliausios žinios iš Lietuvos ir liečiančios Pabaltijo kraštus.

Prof. Stukui talkina jo žmona, Loreta, Jonas Patrick-Petruskevičius, ir Algirdas Šimukonis. Prasidėjus naujesiems 1994 metams, tikimasi programas transliuoti patogesniu laiku

PARTIZANŲ PAUNKSMĖSĖ

(Atkelta iš 4 psl.)

kovų niekintojai jų nesunaikins. Gi gyvas žodis, kad ir apie prūdę paskandintus partizanų baltinius, pasako labai daug, nuskamba savaip, šventai.

Taip, kaip turistai keliauja po II-jo Pasaulinio karo vietas Prancūzijoje, reikia piligriminių kelionių po partizanų kovų vietas Lietuvoje. Kodėl mūsų spaudoje besiskelbiantieji kelionių biurai (kurie siūlos žmones vežti į Rumšiškės, Palangą ar Trakus) nesiima iniciatyvos parodyti paslėptą bunkerį Purnos šile, eksponatus Merkinėje ar Kaune esantį Rezistencijos ir tremties muziejų? Susitarus su Tremtinių ir politinių kalinių sąjunga ir pasisamdžius tinkamus vadovus, čia būtų reikšmingas patarnavimas ir važiuojantiems į Lietuvą ir lietuvių tautai svarbaus reikalo propogavimas. Būtų taip pat naujas pajamų šaltinis mūsų kelionių biurams bei buvusiems partizanams.

(1993-VIII-25)

PIGIAUSIOS KELIONIŲ KAINOS NEW YORKAS-RYGA-NEW YORKAS

\$700.00	rugsėjo 16 iki spalio 31
\$650.00	lapkričio 1 iki gruodžio 16
	sausio 10 iki kovo 16
\$750.00	gruodžio 17 iki sausio 9

TOS PAČIOS KAINOS GALIOJA IR JŪSŲ GIMINĖMS SKRENDANT
IŠ RYGOS Į NEW YORKĄ IR ATGAL.

Prie visų kainų reikia pridėti taksus.

Rezervacijos ir informacijos reikalais prašome kreiptis į:

BALTIC TOURS

77 Oak St., Suite 4
Newton, MA 02164
Tel: 617-965-8080
Fax: 617-332-7781

Tumo-Vaižganto 9-1
Vilnius, Lietuva
Tel: 227979
Fax: 226767

LAISVĖS NETEKus

Benediktas Butkus

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Kai tik jis išeina, sekcijos gyventojų tarpe kyla didžiausias triukšmas, kaip pasidailinti mirusiųjų duonele.

– Draugai, nusiraminkit. Atsargiai, kad mūsų gudrybė neišaiškėtų, o tai galime be tos duonos likti. Aš siūlau duoną atiduoti tiems, kurie prie numirėlio šonų guli, – siūlo Antonovas.

– Jokių būdų aš nesutinku, – sušunka Buninas. Juk gali kilti pagunda: uždusinti šalia gulintį ir rytą papildomai duonos gauti. Siūlau duoną visiems po lygiai išsidalinti.

– Buhalteri Gromovai, pasikaučiuk, po kiek duonos kiekvienam tektų? – trumpai ir konkrečiai pasiūlo Stepanovas.

Tuoju buhalteris Gromovas griebė fanerinę lentelę ir pirštuku pradėjo rašyti:

– Penki duonos daviniai po 400 gramų bus 2000 gramų. Iš viso sekcijoje buvo 30 žmonių, 5 mirė – lieka 25 gyvi žmonės. 2000 gramų dalinam iš 25, kiekvienam gyvam žmogui išeina po 40 gramų duonos. Ar sutinkat? – klausia buhalteris.

– Kaip nesutiksi, sutinkam, – patvirtina kaliniai.

Kuriam laikui praėjus tek-davo pranešti, kad ligonis nepasveiko, numirė ir kad jį išvežtų į lavoninę.

Taip kurį laiką sekėsi mirusiems ligoniams skirtą duoną valgyti, kol prižiūrėtojas mūsų gudrybę perprato ir kiekvieną ant narų gulintį pajudindavo...

Vizitas pas poskyrio sargybos vadą

Mano kaimynas Buninas pradėjo kaskart blogiau jaustis, sveikata skystis. Iš miego pabudęs guosdavosi, kad jėgos senka, sveikata eina silpnyn. Vieną dieną jis man pasiūlė:

– Einam šiandien pas poskyrio sargybos vadą Zacharovą. Pasiteiraušim, gal jis mudviem kokį lengvą darbėlį surastų. Būtų lengviau laiką praleisti. Be to, gal laikraštį sugriebtume paskaityti, sužinoti, kas pasauly dedasi, kokio yra karo eiga.

– Aš nenorėčiau pas tuos vadus landyti. Ką mudu nuėjė jam sakysim? Gali laukan išvyti. Aš įsivaizduoju, kad vadas – tai jau didelė galia. Vadas – kam nors vadovauja ir komanduoja, bet kai mūsų vadas Zacharovas komanduoja tik vienai "divizijai", susidedančiai iš vieno prižiūrėtojo Grinkovo ir jo paties, tai galim drąsiai nueiti pas jį pasikalbėti, – pasiūliau

Buninui.

Pas Zacharovą nuėjė radom jį kambaryje betriūsiantį, ant stalo popierius bevertantį. Tai, matyt, suomių kare sužeistas kareivis, partijai pasidarbavęs, bet ir nusikaltęs žmogelis, atsiųstas į Sibirą pasitaisyti. – Pilieti vade, atėjom pagalbos prašyti. Gal kokį darbėlį mudviem surastum. Poskyrio viršininkės prašėm. Žadėjo, bet iki šiol nieko negirdėti, – pasiguodžiau vadui. Zacharovas į mudu pasižiūrėjo, akimis nuo kojų iki galvos apžvelgė ir paklausė:

– Turbūt ne rusai esat, kad darbo prašot? Rusai mėgsta pirmiau valgyt prašyti, o paskui darbo.

– Ne, ne rusai: aš lietuvis, o mano draugas Buninas žydas, – paaiškinau.

– Matau, kad esate suvargę, bet geri žmonės – ne vagsys. – Jeigu atsiras judviems tinkamas darbas – parekomenduosiu. Galėčiau duoti knygą ar laikraštį paskaityti, – sako vadas.

– Būtų įdomu laikraštį paskaityti, sužinoti, kas pasauly dedasi. Bet į baraką neštis bijom, nes iš mudviejų atims ir surūkys, neturėsime ką grąžinti, – aiškina Buninas.

– Paimkit štai "Pravdos" paskutinį numerį, įeikit į tą atskirą kambariuką ir paskaitykit, – sako vadas.

"Pravdos" laikraštį "Informbiuro" skyrely paskaitėm kad karas vyksta Rusijos gilumoj (buvo 1942 metų pabaiga). Su didesne viltimi galima buvo laukti, kad Maskvos raudonoji meška su Berlyno ruduoju tigrų vienas kitą pasmaugs ir mes iš šių šlykščių landynių galėsime kaip nors išsivaduoti.

Laikraštį paskaite ir vadui padėkoję, leidomės namo. Išeinant vadas sako:

– Laikyk kišenę, įpilsiu machorkos saujelę. Galėsit barake po dūmą patraukti. Ir štai, dar laikraščio popieriaus lapas cigarui susukti.

– Tikrai sakot, vade, kad tik po vieną dūmą tegalim patraukti, nes antrą dūmą be-traukiant, iš kojų gali išvirsti. Labai dėkui už dovaną, – padėkojau.

Į sekcija grįžę, machorkos ir popieriaus niekam nerodėm, į skarelę surišę, apatinę švarko kišenę paslėpėm. Nutarėm po dūmą patraukti vakarais, prieš miegą.

Pirtis

Niekam nėra paslaptis, kad rusai pirtį mėgsta, joje dainuoja arba verkia, dejuoja, savo likimą skandina, švarinasi ir nuo parazitų ginasi.

Žiemai įpusėjus, prieš Naujuosius Metus, mus taip pat nuvedė į poskyrio pirtį apšvarinti. Pirtelė, kaip ir kitos rusiškojo kaimo pirtys, šiaudais kūrenama krosnis, dezinfekcijos kamera, garinė kaitintis ir pašildyto vandens kubilai.

Savo kuklius drabužėlius į dezkamerą atidavę, einam į garinę garintis ir praustis.

Išsirengusių žmonių kūnai atrodė į giltines panašūs: ant išsekusių kaulų, lyg nešvarūs baltiniai kabėjo palaidos odos. Krūtinės įdubusios. Pilvai prie nugardaulių prilipę. Po užpakaliais kabo nutusios odos terbelės.

Vėliau teko matyti Rusijoje leidžiamam žurnale "Ogoniok" hitlerininkų iškankintų nuogų žmonių nuotrauką konclagery Vokietijoje. Pagalvojau, kaip rusai sugeba parodyti visuomenei nacių nusikaltimus prieš žmoniškumą, o savo Sibiro kalėjimuose įvykdytus žmonių kankinimo ir naikinimo darbelius mokėjo taip užtušuoti, kad pasaulis, rodos, apie tai mažai ką ir nežinojo. Visi nusikaltėliai prieš žmoniją turėtų būti lygiai baudžiami – jie kartuvėse turėtų kabėti ne tik Berlyne, bet ir raudonojoje aikštėj.

Kai tik pradėjom praustis, pajutom, kad vietoj garo atsiranda dūmai su smalkėmis.

– Pabelskit į duris, kad atidarytų, kitaip užtroksim! – šaukia čiaudėdamas ir kosėdamas Petrovas.

Apatiniuose laipteliuose besiprausiantys vyrai kelis kartus pabeldė į duris, bet durys neatsidarė ir kitoj pusėj nieko negirdėt, o dūmų ir smalkių vis daugėja.

– Turbūt tyčia čia mus suvarė užtroškinti? Gelbėkimės! Gulkimės visi ant grindų! Išmuškime langą, tegul oro įeina. Bus lengviau kvėpuoti, – sušukau.

Visi ant šaltų grindų sugulėm ir laukiam. Po kiek laiko girdim kalbant:

– Čiort paberi, dizkamera užsidedė. Greitai reikia iš jos drabužius išgabenti.

Kai atidarė garinės duris ir mus išleido, pamatėm, kad iš dizkameros meta mūsų degančius drabužius. Mano vilnonis kostiumas ir baltiniai visai sudegė, liko tik pusė apdegusios kepurės ir švarko apykaklė. Kitų mano draugų drabužiai irgi supleskėjo. Visi likom taip, kaip stovim nuogi: dūmuose išprausti, kameroj rūbų netekę. Galvojau, kas čia bus toliau? Kaip reikės nuogiems šaltyje į baraką pareiti?

– Drauge Buninai, esi gudresnis, savo karakulių nedavei į kamerą džiovinti. Dabar turi sveiką palatą ir kepurę. Galėsi į baraką šiltai pareiti, – juokauju.

– Aš lyg nujaučiau, kad toje rūkykloje visko gali atsitiikti. Todėl palatą ir kepurę nutariau pasaugoti. Žiūrėk, Liova savo odinį palatą taipogi išsaugojo, tik Šeinas liko nuogas, – juokėsi Buninas.

Poskyrio viršininkė Kukčiatova ir sargybos vadas Zacharovas, mus nuogus pamatę, lyg nusigandę, tarė:

– Truputį čia palaukit. Mes einam atnešti rūbų. – Po kiek laiko kiekvienam atnešė po antklodę, liepė susivynioti ir bėgti į baraką.

Mes kaip šmėklos per šaltį ir sniegą į baraką bėgam, kad nesusaltume. Į baraką parbėgę, vieni juokaujame, raminamės, kitiems per veidus ašaros byra. Maži juokai šaltame barake gyventi... Palauk, šuneli, kada kumelė padvės. Kada ir kuo tave aprens?..

– Štai, tau boba, ratarai – nei vaikų, nei trobos. Taip mus pirty išmaudė, kad likome nuogi – be kelnų ir be marškinių, – juokauja Medvedevas.

– Man rodos, nusiminti nereikia. Dizkamera savo darbą visu šimtu procentų atliko. Ne tik pilkšias, bet ir drabužėlius sunaikino... Siūlau visiems susivynioti į antklodes, po aslą šokti ir dainuoti: mums gyventi daros vis linksmiau, vis geriau, vis geriau: Kalinka malinka moja...

Nors vakare ūkvedys, ap-rangą atnešęs, nuogybę pridengė, bet man atsitiko bėda: pagal mano ūgį nė vieno drabužio nebuvo. Bet vis tiek reikėjo paimti – neimsi, neturėsi – plikas nevaikščiosi. Kai apsiaviau iki pusės blauzdų vatines kelnes, iki alkūnių apsivilkau rusišką vatinką ir ant galvos kepurę užsidėjau – pajutau, kad tapau panašus į kaliausę žvirbliams baidyti...

Bado mirties laukti ar pačiam nusižudyti

Baisiai įkrydavo šalčioje ir tvankioje sekcijoje ant narų gulėti ir visokių beveik išprotėjusių žmonių kalbų klausyti. Kiek galėdamas stengdavau lauke gryname ore pabūti, kokį nors kad ir menką darbėlį susiradęs, truputį padirbėti, išsijudinti, nors tas pajudėjimas dar didesnę alkį sukeldavo.

Vieną dieną sugalvojau saulės atokaitoje iš lauko pusės nuo barako sienos sniegą nukasinėti. Darbo užtektinai buvo, galėjau visą dieną krapštytis. Taip per dieną pa-

silenkus sniegą bekasinėjant, saulei stipriai šviečiant, jos spinduliams į baltą sniegą atsimušant, pradėjo akis skaudėti. Saulei nusileidus, visas pasaulis aptemdavo, nieko negalėdavau matyti. Dienos metu akys pradėjo šviesos bijoti, ašaros kirsti, teko verkiančiam vaikščioti.

Šitokion tamsybėn patekęs, pradėjau galvoti, kad jau viską sugebu pakelti: alkį, šaltį, žmogaus pažeminimą, bet aklu likti, kad mane kiekvienas skriaustų, stumdytų – su tuo negalėjau susitaikyti.

– Lauke didelė sniego pūga. Šaltis 50 laipsnių. Minutė kita sniego pūgoje saldus miegelis apims ir kaip lengva bus ištarti: sudie, mylimas gyvenimėli. Nenoriu mirti, sau gyvybę atimti: Ne savo valia einu į mirtį, bet politinių žmogžudžių sudarytų sąlygų verčiamas.

Niekam nė žodžio nesa-kęs, nušokęs nuo narų nutariau mirti...

Beeinant, sekcijos prieangy pamačiau du žmones besistumdančius: prižiūrėtoją Grinkovą ir kalinį Savuchiną. Mat, kalinys Savuchinas virė košę metaliniam katiliuke. Grinkovas jį užtiko ir nutarė iš Pervuchino tą košelę atimti. Savuchinas nutarė stoti į žūtbūtinę kovą. Tarp juodviejų, kaip Stalingrade, prasi-dėjo aršus mūšis, kurio metu košės katiliukas ėjo iš rankų į rankas, abudu šilta koše apdrabstydamas.

Iš dalies žiūrint, muštynės juokingai atrodė. Pradėjau gardžiai juoktis, net ir savo planą užmiršau... Juokin-giausia, kad abudu peštynių herojai buvo mažo ūgio.

Kada jau žūtbūtinė kova dėl katiliuko priėjo iki gerklės kandžiojimo ir abu gladiatoriai kaip gaidžiukai susikibę pradėjo drebėti ir keiktis, aš neišken-tęs juokdamasis atskyriau juos ir pasakiau:

– Grinkovai, nejaugi neturi nė krislelio žmoniškumo. Gerai pagalvok, iš ko Tamsta tą valstybinę brangenybę – košės katilėlį atimi? Iš sergančio, alkano žmogaus – vienaakio, džiovos pakąsto invalido. O gal esi alkanas ir nori tos košės paragauti, arba savo kiaulelę pašerti? Tai jau būtų niekšingiausias darbas. Kaip negėda čia su koše drabstyti, alkaną žmogų skriausti?

Grinkovas, visas koše apdrabstytas, mano pastabų iš-klausęs, sviedė katiliuką Savuchinui, sakydamas:

– Tu šioks toks ir anoks, vagie, šiuokart košę valgyk, tik daugiau tokiais niekais neužsiiminėk, – ir susigėdęs išsinešdino.

(Bus daugiau)

Benedikto Butkaus knyga *"Laisvės netekus"* prašome užsisakyti šiuo adresu: **R. B. Butkus**
60 East 212 St. Cleveland, OH 44123
Knygos kaina \$15.00, plus siuntimo išlaidos \$2.00.

DUŠIA IR KŪNAS

Vladas Vijeikis

Baisiai knieti sužinoti kaip bus kada atsidursiu pas šv. Petrą. Ne aš kūniškai. Mano dūšėlė. Žemėje biurokratizmui taip išsikeriojus galimas dalykas, kad ir šv. Petro raštinę tas paveikė. Beje biurokratizmas ne lietuviškas žodis. Užsimušdamas ieškotau atatinkamo žodžio lietuvių kalboje, bet neradau. Bet tas nei kiek nekliudo lietuviškiems biurokratams augti ir bujoti. Kaip visame pasaulyje taip ir Lietuvoje biurokratai užgožia visas gražias idėjas ir taurius sumatymus. Tegul juos velniai į peklą gabena. Nenoriu jų sutikti nei šiame nei aname gyvenime. Bet grįžkime prie šv. Petro raštinės. Matau, kad laukiamajame sėdi visa minia dušelių. Sekretorė (gal šv. Agnieška, o gal šv. Cecilija) sako:

– Tamstos eilė dar labai toli. Ateik rytoj, o gal geriau už savaitės.

Kur man dėtis. Einu ant debesėlio pernaktoti. Aname pasaulyje motelių nėra, kurie paskutinį kailį nuluptų. Pramiegu ir prasėdžiu keletą dienų ir vėl einu į raštinę.

– Palauk, – sako Agnieška ar Cecilija, – Dabar šv. Petras geria arbatą su vienu preten-

dentu į šventuosius. Gali ilgai užtrukti.

– Gal geriau jie degtinės išmauktų. Reikalas daug greičiau ir linksniau eitų.

Sekretorė pažvelgia į mane labai niekinančiu žvilgsniu. Pradedu abejoti ar iš viso prieisiu prie šv. Petro. Bet aš ne iš pačių kvailių. Rytojaus dieną ateinu nešinas kanklėmis. Mat žinau, kad Cecilija yra muzikantė. Sekretorė žvilgteria į mano kankles ir sako:

– Aš nemoku groti nei arfa nei kanklėmis. Aš esu šv. Agota ir mano specialybė gaisrai. Ar girdėjai apie šv. Agotos dieną?

Rytojaus rytą pribuvau su dideliu, gražiu kepalu duonos. Juoda, ruginė, tikra lietuviška.

Šv. Agota susiraukė.

– Ką čia su ta duona lendi. Pilna klozetą duonos turiu.

– O kokius saldinius mėgstate? – desperacijoje paklausiau.

– Na ir nukalbėjai. Nuo saldinių dantys genda. Kokia aš šventoji būsiu su prastais dantimis. Koks dailininkas ims mane vaizduoti. O pagaliau, ko nori?

– Noriu pasimatyti su šv. Petru.

– Pavėlavai. Šv. Petras išskrido į Ameriką. Ten visokių nusidėjėlių esama. Tad sutaupys laiką. O tu burzgi dėl biurokratizmo.

Norėjau vytis šv. Petrą į Ameriką, bet dūšioms uždrausta kelionės lėktuvais. Tik Lietuvos ministeriai skraido po pasaulį. Tad atsiguliau ant debesėlio ir užsukau dangaus televiziją. Žemėje visi rėkė prieš žudynes, muštynes rodomas televizijoje. O čia pilna akcijos. Pats Dievas žydams liepė išmušti savo priešus. Angelai ateina į pagelbą ir visus išnaikina. Raudonojoje jūroje skęsta egiptiečių kariuomenė. Muštynės be galo ir krašto. Net ir brolis brolių užmuša. O sako žemės televizija bloga.

Taip ir sėdžiu ant debesėlio ir laikiu, kada biurokratai atidarys man duris. Visai taip kaip ant žemės. Tik skirtumas, kad dūšelei nereikia valgyti, nereikia drabužio, nereikia pastogės. Pasakyčiau... "gyvenk ir norėk", bet kad aš, dūšele, ir nebegyvenu žemiška prasme.

Visą tą istoriją apie dūšeles man papasakojo mano draugas Florijonas. Šiek tiek atsipūtęs, sako:

– O dabar noriu tau pasakyti savo iškilnią nuomonę apie tikrus kūnus. Paklausk. Labai tikrų kūnų iš Amerikos skverbiasi į Lietuvą atgauti savo turtą. Gal savo, gal tėvo, o gal senelio. Būdamas

• DIRVA • 1993 m.

dabartinėje valdžioje, neduočiau. Tiems, kurie gyvena Lietuvoje reikia atiduoti be klausimo. Bet tiems, kurie pasitraukė iš Lietuvos, nieko.

Gera tau taip kalbėti jeigu pats neturi jokio turto.

– Žinojau, kad mane tu kaltinsi, bet vistiek. Jeigu negynei savo turto. Palikai ir bėgai. Tai ko dabar nori? Ar nori, kad kitų išsaugotą turtą tau atiduotų? O kur tu buvai? Amerikoje gyvenai. Prisigynai turto, o dabar nori daugiau. Gobšumui nėra ribų. Amerikoje, jeigu apleidi savo namą bent dvejis metus, tu jo netenki. O čia jau pusšimtis metų.

Išklausiau Florijono ir priitariau. Gal todėl, kad ir aš neturiu turto Lietuvoje. Turtuoliai kitaip galvoja ir pasirenge tokius kaip aš ir Florijonas primušti.

O kaip apie kūną, kuris atvykęs į Lietuvą nori savo galvą kur nors ant pagalvės paguldyti. Eina į viešbutį. O čia klausia ar esi Lietuvos pilietis ar ne. Jeigu ne tai kainuoja pasiūtusiai daugiau.

rugsėjo 9 d. •

9 psl.

Net Amerikoje, kur visi sukčiai, tiek nekainuoja. O rodo si lova, pagalvė, paklodė tokios pačios. Bet tavo galva netokia. Tu iš Amerikos. Turėjai atsivežti maišą dolerių. Gėda tau jeigu neturi maišo. Eik nakvoti po tiltu.

– Tai matai, – sako Florijonas. Lietuvą mintimis. Neapiplėš.

– Florijonai, tu nesusigaudai politiniuose sukuriuose. Per pusšimtį metų Brazausko sėbrai keikė išeiviją visokiais biauriais vardais vadindami. Dabar, pasikeitus vėjams, nenori nieko apie juos žinoti. Bet dolerių gauti neprošalį. Tad ir bando visokiais būdais dolerius iš tavęs išspausti.

– Tegul spaudžia iš tavęs, bet iš manęs ne! – riktelėjo Florijonas.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PATRIA

2638 W. 71 St., Chicago, IL 60629,
tel. (312) -778-2100

Didelis pasirinkimas dovaninių bei buitinių prekių, pageidaujama ir Lietuvoje. Dėl specialiai sumažintų kainų klausykitės Šluto radijo valandos sekmačienais nuo 7 iki 8 val. ryto, 1450 AM banga

\$
310
nuo

Kelionė į vieną pusę
perkant ten ir atgal

Kelionė į vieną pusę perkant ten ir atgal. Bilietus reikia įsigyti mažiausiai 21 dieną prieš išskrendant. Lėktuvai kursuoja tik savaitės dienomis, ne savaitgaliais. \$16 išvykimo mokesčio. Muitas ir imigracijos mokesčiai į kainą neįskaityti. Taip pat bilietą perkant, reikia sumokėti \$10 apsaugai, \$3 patarnavimams, ir \$1.45 aėrikultūrai.

Pigios Kelionės į Baltijos Kraštus

TAUPYK LAIKĄ . . . Su vieninteliu tiesioginiu skrydžiu nuo New Yorko Kennedy Airport iki Rigos Latvijoje. American Trans Air yra greičiausias kelias į Baltijos kraštus.

TAUPYK PINIGUS . . . Palygink ir taupyk su American Trans Air. Todėl kad Jūs nusipelnėt gerą patarnavimą, ir pigiausią kainą!

TAUPYK NEPATOGUMUS . . . Su American Trans Air patarnavimais į Baltijos kraštus nėra jokio rūpesčio ar suspėsio į sekantį lėktuvą nes čia yra tiesioginis skrydis. NĖRA persėdimų. NĖRA laiko gaišimo. NĖRA bėdų!

Riga, Latvija	Skrydžio kaina
Birželio 1 iki rugsėjo 30	US \$480
Spalio 1 iki spalio 31	US \$405
Lapkričio 1 iki gruodžio 31	US \$310

Išvykstame kiekvieną trečiadienį ir šeštadienį

Ar Jūs skrendat darbo reikalais, ar pasimatyti su artimaisiais, Jūs norit ten nukeliauti ko greičiau. Nenorit persėsti, ar išleisti daug pinigų. American Trans Air's Tiesioginė Kelionė iš New Yorko iki Baltijos kraštų yra patogi, pigi ir paprasta. Argi ne taip Jūs visada ir norėjot keliauti? Paskambinkit American Trans Air arba savo Kelionių Agentui šiandien!

AMERICAN TRANS AIR

Užtikrinti keliones skambinkite 1-800-382-5892
arba savo kelionių agentui.

PIRMASIS LIETUVOS LENGVATLEČIŲ DEBIUTAS STUTTGARTE

Br. Keturakis

Kasmet palengva pradėdame įsijungti į daugelį tarptautinės apimties sporto šakų varžybas. Šiais metais žengiamė į IV-sias JAAF (International Amateur Athletic Federation) Pasaulines pirmenybes, kurios bus pravesotos 13-22 d.d. Vokietijoje, Stuttgarto mieste.

Lietuva, kaip valstybė, tokio vardo renginy niekad dar nerungtyniavo, todėl labai pravartu dirštelti į šių metinius mūsų atsiekimus ir apytikriai nustatyti prielaidas, ką mes galime ten laimėti ar bent, kiek stipriau varžytis.

Ligšioliniai daviniai, ligi liepos mėn. 15 d. pagal Lietuvos spaudą, neteikia jokių vilčių į medalių eiles.

Čia išvardintas normas yra atsiekę: Disko metime Vaclovas Kidykas, Romas Ubartas, Teresė Nekrošaitė, trišuoly Ruzgys, kūjo metime Viluckis, rutulio stūmė V. Kleiza, Urbikienė, šuoly į a. Žilinskienė 10 klm. ėjimas Breikšnienė ir 20 klm. Meškauskas.

Normų atsiekimas oficialiai laiduoja, kad su tuo rezultatu turi teisę klasifikuotis į krašto (valstybinę) rinktinę. Bet ką atsieksi pirmenybių metu, tai jau kitas klausimas. Kadangi visų mūsų dabartiniai rezultatai toli gražu nuo pasaulinės klasės dešimtuko, tai sunku spręsti apie jų, kiek nors, svaresnį pasirodymą.

Jeigu T. Nekrošaitė ieties metime pasieks 65-67 mts. tai gali būti ir medalininkų eilėje, o visi kiti yra stipriai atsilikę nuo pirmujančių 1993 m. sezone.

Jau ne kartą spaudoje esu pabrėžęs, kad labai blogai su bėgimais, nes nei vyrų, nei moterų klasėse, geras penketis, veik jokios pažangos. Tas pat liečia ir Latviją bei Estiją. T. Nekrošaitė šį sezoną ieties metime pasiekė geriausią rezultatą pasaulyje – 66 mtr. 34 cm. laike lengvosios atletikos varžybų Rygos taurei, kurios buvo pravesotos, berods, gegužės mėn. paskutinį savaitgalį. Šis rezultatas užsienio spaudą nepasiekė, nes Vokietijos garsiajame žurnale (savaitinis) Leichtathletik, Nekrošaitės vardo nėra, o skirsnelis, kuris atskiru šriftu spausdinamas "Die besten der Saison 1993", figūruoja pavardė N. Schikolenko (Rus) rezultatu – 65, 36., laidose N.N. 19, 22, 23, bet jau Nr. 24 – 65, 68 mtr., 17 birželio 1993 m., reiškia, kad Nekrošaitės pirmaujanti pozicija, nors ir ne pasaulinėje spaudoje, bet užsienyje atsiektą, vis tiek įeina

į istoriją 1993 m. pirmujančių.

Dabartiniu metu, vadovaujantis 1993.VII. 1. duomenimis, ta pati Schikolenko pirmauja Europoje, rezultatu – 68,96, bet jau žymima (Bje) – Baltarusija.

Draugo Sporto Apžvalgoje 1993.II.5d. buvo atspausdinta tokia žinutė:

Geriausias Lietuvos sportininkas.

Barcelonos olimpiados aukso medalio laimėtojas disko metimo varžybose Romas Ubartas išrinktas geriausiu

LENGVOS ATLETIKOS PIRMENYBĖSE STUTGARTE SILPNAI PASIRODYTA

Pasaulio lengv. atletikos pirmenybėse, surengtose Stutgarto mieste Vokietijoje rugpjūčio mėnesį, dalyvavo 9 sportininkai iš Lietuvos. Jie čia gana silpnai pasirodė ir tik vienas iš jų (Romas Ubartas) buvo netoli medalių (užėmė 4-tą vietą), tačiau vėliau buvo diskvalifikuotas dėl neleistinų preparatų naudojimo.

Keturi iš jų nepateko į finalus, neįveikę kvalifikacinio barjero. Tai 3000 m. bėgusi Regina Čistakova, diskininkė Austra Mekelytė, trišuolininkas Audrius Raizgys, šuolininkė į aukštį Nelė Žilinskienė (ši sportininkė pasaulio studentų pirmenybėse Buffalo mieste, JAV buvo laimėjusi sidabro medalį).

Dvyliktas vietas užėmė disko metikas Vaclovas Kidykas ir ietininkė Teresė Nekrošaitė. Sada Bukšnienė 10 km. nuotolyje buvo 31-ma, Viktoras Meškauskas 20 km. distancijoje užėmė 23-čią vietą. Kaip minėjome, Ubartas pasiekė ketvirtąjį rezultatą (65.24 m), nors kvalifikacinėse varžybose buvo pirmas.

GĖRIMAS VARDU "ŠARŪNAS"

Šarūno vardas sportininkų tarpe yra labai populiarus, nes suprantama kad čia kalbama apie Šarūną Marčiulionį, vieną iš geriausiųjų bet kada gyvenusį lietuvių krepšininką, žaidžiantį NBA lygoje.

Nors jis ilgesnį laiką gyvena JAV, tačiau vasaros mėnesiais nuvažiuoja į Lietuvą ir ten pasižymi savo sportine, prekybine ar humanitarine veikla. Tai nepaprastos energijos bei sugebėjimų žmogus.

"Golden State Warriors" profesionalų klubo leidžiamas žurnalas "Playbook" naujame numeryje įdėjo nuotrauką etiketės, kuria papuoštas nealkoholinis gėrimas vardu "Šarūnas". Kaip žurnale rašoma, šis

Lietuvos sportininku 1992 metais.

"Seulo Olimpiadoje Romas Ubartas buvo iškovojęs sidabro medalį. Tarpolimpiniu laikotarpiu jis laimėjo Europos čempiono ir pasaulio vicečempiono vardus (mano pabraukta, Br. K.)..."

Nepateisinamas apsileidimas tų, kurie skelbia tokias žinias, o dar didesnis tos spaudos, ypač sporto skyriaus, kuris atspausdino. R. Ubartas jokio pasaulinio vicečempionato vardo, pasaulinėse lengv. atletikos pirmenybėse neturėjo.

Ateityje visas organizacijas, institucijas ar paskirus asmenis, kurie klastoja mūsų sporto istoriją, vadinsiu jiems prideramais vardais.

Tačiau tuoj po finalinių metimų padarytas dopingo testas rodė, kad 1992 m. olimpinio čempiono kraujuje rastas anabolinis steroidas boldenonas ir todėl Tarptautinė lengv. atletikos federacija anuliuo Ubarto pasiekimą. Dabar mūsų tautiečio laukia 4 metų diskvalifikacija. O tas pasako, kad jis negalėtų dalyvauti Atlantos Olimpijuose žaidimuose 1996 m.

Šiose pirmenybėse dalyvavo lietuviai iš Chicago, JAV čempionas ir rekordininkas ieties metime Tomas Pukštys. Jis kvalifikacinėse varžybose parodė penktąjį rezultatą (79.84 m), tačiau finale pasitempė raumenį ir tegalėjo mesti tik du kartus ir liko dešimtuju (77.92 m). Tačiau po šių pirmenybių dalyvaudamas aukšto lygio varžybose Anglijoje jis vėl mėtė gerai ir užėmė III vietą.

Reikia paminėti, jog šuolyje į aukštį Kanadą atstovavo A. Žaliauskas, tačiau jis neįvykdė kvalifikacinės normos ir į finalą nepateko.

E. Šulaitis

Chicago "Lituanicos" futbolo klubo valdybos narys Gediminas Bielskus praveda šio klubo surengtą turnyrą rugpjūčio 14 d. Lemonte
Ed. Šulaičio nuotr.

"LITUANICOS" FUTBOLO TURNYRAS IR GEGUŽINĖ

Rugpjūčio 14 d. popietėje Lemonte, taip vadinamame Pasaulio lietuvių centre, buvo pravesotas metinis "Lituanicos" futbolo klubo turnyras ir gegužinė. Čia žaidė net 12 komandų – 4 vyrų ir 8 veteranų. Kas liečia dalyvius, o taip pat ir publikos skaičių, ji galima vadinti pavykusi. Tik lietuvių komandų pasirodymas buvo prastokas. Ypatingai nuvylė vyrų komanda, kuri pralaimėjo visas trejas rungtynes ir liko paskutinėje (ketvirtoje) vietoje. Galima pasiteisinti, jog neatvyko 4 pagrindiniai žaidėjai, tačiau tą, turbūt, iš anksto buvo galima pramatyti, nes tie žmonės šeštadieniais dirba. Tačiau bent oras ir nuotaika buvo nebloga, nes gėrimų čia netrūko. Todėl ir pelno klubui liko.

PARENGIMAI

1993 M.

• RUGSĖJO 10-11-12 d.d. Lietuvių Namų 20 – metų sukakties Minėjimas.
• RUGSĖJO 25 d. Pabaltiečių Vakarų. Ruošia lietuviai latviai ir estai.

• SPALIO 2 d. 7 v.v. Koncertas The Singing Angels Dievo Motinos auditorijoje.

• SPALIO 9-10 ir 23 dienomis JAV LB Clevelando apylinkės rengiamų LIETUVIŲ DIENŲ programa Dievo Motinos parapijos patalpose.

• LAPKRIČIO 7 d. pianistų Sonatos ir Roko Zubovų koncertas. Rengia D.M. Parapija ir Tėvynės Garsai.

• LAPKRIČIO 14 d. Šv. Jurgio parapijos rudens Festivalis 11:30 – 3:30 v.v.

• LAPKRIČIO 20 d. LKVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimą Lietuvių Namuose – Clevelande.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kučios. Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

SIUNTINIAI, MUITAI IR TRANSPAK

SIUNTINIAI, MUITAI IR TRANSPAK
Turime **OFICIALŲ patvirtinimą, kad siunčiant per TRANSPAK pagalbos tikslais jokių muitinių mokesčių nėra.**

Talpintuvai siunčiami kas savaitę

TRANSPAK praneša: NAUJI MAISTO SIUNTINIAI:

55 svarai įvairaus maisto \$ 98.

22 svarai įvairaus maisto \$ 65.

22 svarai mėsos gaminių \$ 95.

45 svarai įvairaus maisto be mėsos \$75.

Mažas, bet vertingas: kava, arbata, kakava, apelsinų koncentratas, aliejus, mėsos konservai, vitaminai
– tik \$39.

Galite užsakyti aspirino ir vitaminų prie visų siuntinių. Visi gaminiai sudaryti iš užsienietišų produktų, išskyrus rūkytas dešras ir sūrį.

Pinigus pervedam doleriais Jūsų giminėms.

Siųskite per seniausią persiuntimo į Lietuvą įstaigą. Daugiausia siuntinių į Lietuvą siunčiama per **TRANSPAK**. Skubius siuntinius siunčiame **AIR CARGO**

ROTA DEGUTIENĖ

216 **943-4662**

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Chicago tel. 312 436-7772

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629

CLEVELANDE ir apylinkėse

KVIEČIAME VISUS !!!

JAUNUS IR NE TAIP JAUNUS! DALYVAUKIME

Clevelando Lietuvių Namų

20 metų sukakties minėjimo šventėje:

Penktadienį, rugsėjo 10 d. 6:00 val. vakaro:

Amerikos Lietuvių Klubo pobūvis
Lietuvių Namų viršutinėje salėje
Vaišės, gėrimai, muzika. Rezervacijų nereikia

Šeštadienį, rugsėjo 11 d., 7 val. vakaro

BANKETAS

Lietuvių Namų viršutinėje salėje
Programa, vaišės, nemokamas baras, orkestras,
šokiai...Banketo stalus ar pavieniui rezervuoti pas:

Mečj Aukštuoli – tel. 481-9928 Zenoną Dučmaną – tel. 944-5644
Bronių Bernotą – tel. 486-4703 ir Jurgį Malskį – tel. 486-9165

Sekmadienį, rugsėjo 12 d.:

Šv. Mišios:

10:00 val. Dievo Motinos Parapijos Šventovėje
10:30 val. Šv. Jurgio Parapijos Šventovėje

12:00 val. sukakties minėjimo užbaigtuvės
GINTARE !!!

Kviečia Sukakties rengimo komitetas

NAUJI MOKSLO METAI

Šv. Kazimiero Lituanistinė
Mokykla šeštadienį, rugsėjo 18
d., 9:00 v.r. pradeda naujus
mokslo metus. Vaikų registra-
cija taip pat bus 9:00 v.r. Tėvų
susirinkimas prasidės 9:15 v.r.
Dievo Motinos parapijos sve-
tainėje ir yra privalomas bent
vienam atstovui – tėvui arba
motinai – iš šeimos. Mokyklos

valandos bus nuo 9:00 v.r. iki
12:30 v.p.p.

IEŠKOMA MOTERIS

nesunkiai sergantį ligonį
prižiūrėti. Norima kad galė-
tų kartu gyventi Clev. Hts. ir
būtų gerai jei vairuotų mašiną.

Skambinkite Audronei
371-9809

DĖMESIO CLEVELANDO LIETUVIAI!

LITHUANICA COMMERCE & CARGO INC.

Siunčia siuntinius į Lietuvą adresatams į namus.

Siuntiniai bus priimami

Lietuvių Namuose – 877 E. 185 St.

Sekmadeniais nuo 2 v.p.p. iki 5 v.p.p. o pirm. nuo 9v. iki 1v.p.p.

Siuntiniai bus priimami rugsėjo 19 ir 20 d.

spalio 3 ir 4 d. ir spalio 24 ir 25 d.

Siūlome pradėti siųsti kalėdinius siuntinius pačiomis pigiausiomis kainomis.

Siuntinių kainos laivu – iki 100sv. – 67¢-1 sv. minimum \$20

virš 100 sv. – 57¢-1 sv.

Siuntinių kainos oro linija – iki 40 sv. – \$2.65 -1sv. min. \$30

virš 40 sv. – \$2.45 - 1sv.

Sudarome ir siunčiame amerikietiško maisto siuntinius. Pervedame pinigus į Lietuvą.

LITHUANICA C & C INC. 6607 S. PULASKI RD. CHICAGO ILL 60629

Tel. 1-312-585-8700, Fax 1-312-585-8922

Prezidentas Gediminas Zaremba (33-35)

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti
geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

George Knaus

Real-estate 481-9300

Wanted licensed sales person
full or part time

FOR SALE

Apartment 12 one bedroom suites

Ingliside and Lakeshore

Euclid 3 bedroom ranch basement

dining room 2.5 car garage

Beverly Hills 4 bedrooms dining

\$89.900

George Knaus 481-9300

(33-34)

Fredrick & Co.

Hair Design • Manicures
Pedicures • Skin Care

**Kviečiame lietuvius
mus aplankyti**

481-4121

FRED BOWEN, savininkas

863 East 185th Street
CLEVELAND, OHIO 44119

Visiems savo esamiems ir būsimiems klientams
pranešame, kad per mūsų kompaniją siunčiami SIUNTINIAI
NEBUS MUITUOJAMI. Tik atnešdami siuntinį turėkite su
savimi sąrašą siunčiamų daiktų. Siuntiniai išsiunčiami kas
savaitę. "ATLANTA" mielai laukia jūsų.

- Siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Estiją
- Pinigų persiuntimas
- Air cargo
- Maisto siuntiniai

VISA TAI -

atlanta IE

Trumpiausias kelias gimtinėn

639 East 185th Street
Euclid, OH 44119

Telefonas (216) 481-0011

Dirbame: antr.-penkt. nuo 9 v.r. iki 5 v.v.,
šeštadienį nuo 9 v.r. iki 2 v. popiet

Pagrindinis atlanta IE ofisas - Chicagoje

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street * Cleveland, OH 44119

481-6677

DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *

sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *

* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

LIETUVOS KRAŠTOTYRININKŲ KNYGOS

A. Stravinskas

Vienas iš svarbiausių Lietuvos kraštotyros darbo barų yra leidyba. Ekspedicijose surinktą medžiagą apie atskirų Lietuvos vietovių istoriją, papročius ir tradicijas, liaudies kūrybą, gamtą ir žmones sudaro lokaliųjų monografijų pagrindą. Tokių knygų jau išleista apie pusimtį: "Dieveniškės", "Merkinė", "Dubingiai", "Kernavė", "Ignalinos kraštas", "Dubičiai", "Gervėčiai", "Kudirkos Naumiestis", "Rietavo apylinkės" ir

kt. Šių knygų struktūra panaši – vietovės istorija nuo seniausių laikų, dvasinė ir materialinė kultūra, kalba ir tautosaka, kraštovaizdžio ypatumai, kultūros ir švietimo istorija, žymūs žmonės, kilę iš aprašomos vietovės: knygos pabaigoje pateikiama autentiški tekstai – tarmės, tautosakos pluoštelis.

Tokių knygų Lietuvoje niekas daugiau neleidžia, todėl Draugijos nedubliuoja kitų mokslinių ir tiriamųjų įstaigų

veiklos. Draugija svajoja išleisti visų didesnių miestelių ir gyvenviečių monografijas. Nuo šių metų pradėtos rinkti žinios apie išnykusius Lietuvos kaimus. Liūdna tai programa, juolab, kad ir tų kaimų skaičiuojama tūkstančiai. Surinktus duomenis, ruošiamasi išleisti enciklopedinį žinyną apie tas vietas, kurių jau nėra ir nebus. Toks leidinys būtų unikalus paminklas Lietuvos kaimams ir jų žmonėms.

Dar vienas tęstinis Draugijos leidinys – "Kraštotyra". Straipsnių rinkinyje savo surinktą medžiagą skelbė atskirų regionų kraštotyrininkai.

Sovietmečio laikotarpiu kaip ir daugelis kitų institucijų, Kraštotyros draugija buvo tapusi ideologijos įrankiu, o tai, be abejonės, veikė ir jos leidinių turinį. Šiuo metu "Kraštotyra" neleidžiama, o yra atgavintas Šiaulių kraštotyros draugijos 1931-43 m. leistas žurnalas "Gimtasai kraštas".

"Mūsų kraštas" – dar naujagimis, išėjo tik du numeriai (turėtų būti ketvirtinis žurnalas). Draugija yra pasiryžusi tobulinti žurnalo turinį, norima, kad jis nenusileistų Pelikso Bugailišio leistam žurnalui, kad ir po daugelio metų skaitytojais ir mokslo žmonėmis būtų įrankas su pagarba.

Visi leidiniai pasirodo panaudojant minimalų kiekį lėšų. Autoriai ir redkolegija dirba be jokio atlygio, taigi laikomasi pasišventėlių entuziazmu.

Džiaugiamasi, kad jų yra visuose Lietuvos kampeliuose ir norima pateisinti jų pasitikėjimą.

Kadangi visi Lietuvos kraštotyros draugijos leidiniai pelno neatneša, platina juos pati Draugija padedama talkininkų. Norintys įsigyti Lietuvos kraštotyros draugijos leidinių, galėtų juos užsisakyti Draugijoje. Jos adresas:

Lietuvos kraštotyros draugija,
Trakų 2, Vilnius, Lietuva 2001.

Lietuvos kraštotyros draugijos sąskaita: 700308, kodas 260101701 komerciniame banke "Aurabankas".

Lietuvos kraštotyros draugijos leidiniai, kuriuos dar galima įsigyti: Monografijos "Rietavo apylinkės", "K. Naumiestis", "Rusnė" po 3 dol.; V. Statkevičius. "Šilališkiai"; "1863-64 metai Lietuvoje" kaina – po 1 dol.; žurnalas "Mūsų kraštas" Nr. 1, 2 – po 1 dol.

SAULĖLEIDŽIO SONETAI

A.a. Stasio Santvaro paskutinė poezijos knyga, išleista Vilties Draugijos, įrišta į kietus viršelius ir sukurta Dirvos redakcijoje.

Knyga parduodama po 10.00 dol. ir gaunama šiuo adresu: DIRVA
19807 CHEROKEE AVE.
CLEVELAND, OH. 44119

A. A.

VERONIKAI ANDRAŠIONIENEI

mirus, sūnui j.s. ALGIRDUI, dukroms DANUTEI, GENUTEI, DANGUOLEI ir jų visų šeimoms reiškiame nuoširdžią užuojautą

Clevelando Jūrų Skautininkai

A. A.

PRANUI KARALIUI

buvusiam LKVS "RAMOVĖ" Centro valdybos vicepirm., mirus žmonai GERDAI, sūnums BENEDIKTUI ir KORNELIJUI, broliui KAZIMIERUI ir jų šeimoms reiškiame gilią užuojautą ir kartu liūdime

*Agna ir Antanas Jonaičiai
Elena ir Jurgis Malskiai*

A. A.

PRANUI KARALIUI

iškeliauvus į Amžinos ramybės namus – jo broliui KAZIMIERUI KARALIUI, jo šeimai ir artimiesiems reiškiu gilią užuojautą.

Aleksandras Petrauskis

A. A.

JONUI SIRUČIUI

mirus, jo liūdinčiai žmonai IRENAI reiškiu nuoširdžią užuojautą.

Rokas Petkevičius

Visuomenės veikėjui spaudos darbuotojui

A. A.

PRANUI KARALIUI

mirus, jo žmonai GERDAI, sūnums BENEDIKTUI ir KORNELIJUI, anūkams ANGELYTEI, MAYAI ir PRANUI ir artimiesiems reiškiame gilią užuojautą.

*Apolinaras ir Jadvyga
Vebeliūnai*

Mūsų garbės nariui, nenuilstamam sąjungos ir skyriaus darbuotojui, buvusiam Liet. Kariuomenės ats. karininkui

PRANUI KARALIUI

mirus, jo žmonai GERDAI, sūnums BENEDIKTUI ir KORNELIJUI, taip pat visiems artimiesiems, reiškiame nuoširdžią užuojautą ir kartu liūdime.

*L.K.V.S. Ramovė
Clevelando skyrius*

A. A.

PRANUI KARALIUI

mirus, žmoną GERDA, sūnus BENEDIKTĄ ir KORNELIJĄ, brolių KAZIMIERĄ ir jų šeimas nuoširdžiai užjaučia ir liūdi, prisimindami buv. Ramovėnų vyrų choro nuoširdų dainos draugą,

*Jonas Citulis
J. ir A. Kazėnai
Pr. ir A. Petraičiai
G. ir A. Karsokai
Br. ir S. Kazėnai*

*A. Kavaliūnas
A. ir M. Liutkai
H. ir I. Johansonai
K. ir O. Raliai
H. ir I. Belzinskai
K. ir E. Gaižučiai*